מתני׳ מתפיר מים שעלו . נסלה שמצפה ומכאיבין נני מיסם שעשה מצמה ולהפקיר מים לערך שמיים מוצר והפקירן לא אם כישלו . ומכל לתמורין מפרש ריבא דחמם כמוס מתן ונא לנסם ממן לרחון נוש :

ובלבד שלא יבין קומקומם סי׳ . פירוש כל זמן שלא נתעלמה מם שמת יפה כמוס מם לא יבין מעוס רשאה ונגרו לחמ שעוקם סמחמוס עפי מבלעגעים ולא מיחו כרשאה כיכ:

דושמע מיום כלי שלי לאו מכמן . חימה מה שלא כלי שני מכלי לחשון דלי יד סלגם לאפי כלי שני מני ולא לחן יד סלגם כלי לחשון כמי לאו מכמן דמ לעמר לפי שכלי לחשון מעון שעמד על קלאר דמעטמו ומון ומחיק חומי ומן מרוכם ולכך נמנו בו שישר דכל מכמן ד׳ סלגם בו לאסר לכל כלי לחשון לגרמם נלים לאפי לכלי שני ולא לחשון כמי לאו מכמן בו לאסר לכל כלי לחשון לגרמם נלים חל: **ויכי** דמעמ לכלמן קדם ואמ לא כרכר נלמון חל: **ומאקרר** :

**יוסף דאמר רחיידנו להתיבא שמן אעפ שהיה סולדת בו מותר קסבר. חיק שמן אין בו משום בשל וארא ר׳ יהודה למימר שמן יש בו משום בשל הפשרו לא הו הוא בשלו וארא ר׳ שמעון בן גמליאל למימר שמן יש בו משום בשל הפשרו הוו בשלו ר׳ נתן בר יצחק אמר לאיסורא שמן אעפ שאין היד סולדת בו אמר קסבר שמן יש בו משום בשל הפשרו הוו בשלו וארא ר׳ יהודה למימר הפשרו לא הוו בשלו וארא רשב״ג למימר שמן יש בו משום בשל הפשרו הוו בשלו רשב״ג הוינו כלאחר יד ר״א״ד יהודה אמר שמואל אדר שמן וארד מים יד סולדת בו אסור אין יד סולדת בו מותר והיכי דמי יד סולדת בו אמר רחבא כל שברים של חינוק נטות אד יצחק בר אבדימי פעם אחת ובנמתי אדר רבי לבית המדרש ובקשתי לדניחלו פר של שמן במכמבי ואמר לי טול בכלי שני ותן שמע מינה חלת שמע מינה יש בו משום בשל ושם כלי שני אינו מבשל ושם הפשרו הוו בשלו דהיכי דמי דאמר רבה בר בר חנה אד יתרון בכל מקום מותר להדליק דתן ובית הכסא וכיח בלשון חול אל האסר אבוי דברים של חול מותר לאומרן בלשון קודש של קודש אסור לאומרן בלשון חול ר״אפרשי מאיסורא שאני תרע דאמר ר״ב יהודה אמר שמואל משמה דבתלמידו של ר׳ מאיר שבנם אחדיו לבית המדרש ובקש להדליק קיקנו ואמר לו אין מדליקין לסך לו קיקנו אמר לו אין סכין אלמא אפרשי מאיסורא שאני הכא נמי לאפרשי מאיסורא שאני דבינא שמע מינה המבשל ברמי מסריה בשבת דיב דהא מעשה הי לארד גזרה דוה ואמר ליה טול בכלי שני ותן אינו יהמאסר רב הסדא יהמבשל ברמי מסריה בשבת פטור מאי היב נמי דקאמר *מכת מרחות אד זרא אנא חזיתוה לה אבדא דשם באבכמי ולא דינינא אי עקר אי לא עקר פשיטא דלא עקר דתנינא לא ישים אדם בבריכה מלאה מים ואפי׳ עשרת בתנאי לא קשיא הא דלית

פשיטא דלא נמי דתניא ר׳ אליעזר אומר כו׳ . ותמיא דהכא דלמי מים כמרכן כל סד (נדה יב: הסם) לא אמר דלא משום מחמתה אלא דלא כלכתו שפכה חוצה נגמ מל כמו מן ד׳ . ולא מעיקרא דהא בכלי הכלים דתלה קדש סיכה כלאמר בפיק דקומתן (דף כב:) דחלו סכ וקבלו סקיב דחלה ומכה (חמ ג) מים מכמכים מיכה לאיקמי בסיכה שיהם מקבלים מלמה לרגלם שוב לכן לא סיהם סכה כמלוה מלל חי דלמה סיהם מכמכים מלכים יב:

מוליאר מגרוף . שמן ממש בשבת . מי׳ בקבוקים לפי מלון מיסק הכל אלא מקבר ומקיים חם שלון ותעביר . אחי׳ נגרפם לון שיהן כמוכה לפי מעשפת הכל . ולון נרלה דלא מיך למיגר מיסק המן בין לפי מכמים לון בנרם . ומן בלמיגר מיכמל כין הם מכמים מיה וכיא מכמלמי׳ :

רבינו חננאל

דלית ליה גידודי. אמר שמה גבוהה מיסו המים מעוקים אלא שמה כמו בלמלא דיון אמר מעוקים אם כי מני מיך לגפמה טעך דגלו בקבקה ומופר ומתמה מעבר לתוך המים ומני לגבל ולי נרלה דמים ליה גידודי אלא דמי לגבר אלא לכלי דלית ליה גידודי דמה לגבר ומקור שהניח תוהה אוד ידיו. כמיסה רוחן מעוס לגעמה: אי נגע. פלמה: כאילו מביא מבול לעולם. מגמתמה ומא לדי קרי חס קלקולו על דור המבול מגלים מכבה זרע לגבולה דמכיר כי המים כל כגר ומו׳ (נדפים ה): כבולשת. מעמוס להא דר׳ מכנו. מלגמת מילות גים הכל לגבר. על מם שמפסקין ומולגים לגם בגבר. קרי לה מלגמה: בשעת שלום. כגון שהוא על פומה מלגמה: כאילו כופר. דנלגה שהוא מגבר: כי נחיה. לגבר מגו כלפי הגבר ולון כלון מעוס לגעמה לכמומו: כי סליק. ומגו כלפי הגם מוגבר מעוס לגעמה: ר׳ דיבא לקיבר. דמיים לדבר. מגלה. ילמה לכמוכר: משתמש. הים ילא ליגלות לו מעוס ליהום נגי כגי זרע לגמיקם לגבעמה דיבגלל וכל יהודה לגם מגבלה ליה ויגל לון. יבוור עלי מלכון: בבלה יוכאו ושמחה הגון ערגים פקדיגוב ור׳ זירא אמר לי כמי קגלא כגלי מגרם מגיב כגלמגרגון (מגמגים קיא). הבראו לי נגר. לגוף לא לגמי ולגמר לגון בלשון הקדש: מתחנו פומיכו. ולגגם הכל. בים המגרגון לגון הגוף ויולגם. הכל. לגי דעגה. ואשתו. מן מגים מגון ומפי לא מגמגו מלגם בגלגלים: מתחר לאומרן. בגים המגרגון ומגר. בלשון קודש: הבלא. דמגרגון המגגם דרך לפסה: ממיק הבלא. דגיגה: ולא הלך ר׳ אמתי. קודם שיגון: מגרגה. מגגה ממגלגלן לגעגגים ובל. רחן רע. רחן לפסר. רגת זוהמא. לן גוגן מגוהם כגגגה ממיק: ולא הסיקתה מבמגים. מגגגו מגגיב לגלגם: ולא הבגגסוהו לגגגון. לגן מגגגון לגן הגגגן: לגגים ע״ג חבית. על מגולגו ולגדגו מגגגגם לגגגגגו: מתני׳ מגלגר הגרוף. לגן הגגלגם מגגגגי׳ שגתון׳ מגגגגגו בגגגגם ומגגגגם לגגגגג

והלא מדף. ולעמה לעמיי מעבלא כגון לעיתה כמנמר אמר לחם לחם כמתוכה (יומא דף לה: ופס) דסמס מיחם כגון לעיתה כות: **מידי** מיחם שפיה סימנו מים קחני מיחם שפיה קטנה: מיחם וכסיכה ומט לא הכנה (ויקרא יד) ואחנו פיחמי הכנים (בראשית כד) סט פנו דרך (שמות ה) וכן בשיר "פנו מקום לכבי לוחלי מקבה אלא מה שבמוכים ויל כון לבכמוכה מקומות מוחכי מיחי מל הכנה מחמנן כגון "המקמנה מפלו מחיים לאיש ") מחנון ד' וס' קשוח (") פנו כלים (מכות) כמומחלה "(חכן) ומחיה לפנוחה לה הנה ליה לחנוקם. פנוחה

מיחם: מיחם שפיה ממנו מים לא יתן לאוכס מים כל מיקר מפני מלוקה ודבי יהודה אומר. אבל נרים מרי כנים ממלוקה כון לאיש מבשל כגון עיש כו מים מרבה אחון מיחם מפיק לבשל. רוב. כמיס שבאוכס מלוקבון בפרק אחר נחם לאוכס מלוקה (יומא דף לה: ופס) אלון מבשל ומלוקה לקמנר כל מיקר מפני מלוקה ומפיקן לאוכס מלוקה מלוקה ומלוקה ולמיכ לאוכס מלוקה מלוקה ומלוקה מלוקה מלוקה מ

עין משפט נר מצוה

אבל נותן הוא לתוך הקערה. כלי שני היו מכנסין: המחתי. נעון קערה גדולה שמעביר כל המיתום ומסם מערב לקערות: ר' יהודה אומר לכל וכו'. גמ' מפרש: היי קלי מכלי לקלון לו מכלי שני: חרוץ מדבר שיש בו חומר או ציר. שכן מוציאין מם המכנלין כשהן רותחין: ציר. כמעין מן הדגים כשהכנסים מותן מכנסה: גמ' אריש אמר. מלינסם דקלא אמר מ"ק ונקלמר ר' יהודה לכל מלינסם הוא עמן דקלא לא מ"ק) מגבל: או דילמא אסיפא קאי. מקערה ומעמד דקלא מרי מ"ק ונקלא אמר ליה לרי יהודה כמה כלי קערות ומתמרין מרוחין לך מן מדבר שיש בו חומר ומפילו כלי שני נמי לא: דבכלי ראשון נמי לא בשבלה. ומתמר. לימן ומפילו בכלי לקלון מקמעבירו מן מלור: **מתני'** אין נותנין. בכלי תחת הגר. לקבל לו שמן המטפטף מעוה דשמן מוקלה הוא ומקבל מן כלי מעל כשנמ מלה דהי הוא המיכל לי נמי מקבל אמור. לגעל כלי מהיכנו לאוסיב כלי בתקום שלא יוכל עוד לגעל: משום (נ"ב כ"ם) דמקום שמתמלא מקום אחר. ומתוך שיכול לגעל כלי מהיכנו. שהיה מוקם מתמלא לגעל ומאלגו אלכ לאו מגבל כלי מהיכנו מסיר לגעל: אין בהן כמש. ומותר לגעל כלי מהיכנו מסיר לגעל: אין בהן מקום קורה כו'. קס"ל דמתקלו שכ מוליכ יכול שוב לגעל: הראוי. לפסיב. כל מלו מסמיות הן: כל בין ומשמשות. אכל נמנו שם שמהיכנו מותר לגעל כלי מהיכנו לאוסיב כלי מקום מקום אחר. ומתוך שיכול לגעל כלי מהיכנו. שהיה מוקם מתמלא לגעל ומאלגו אלכ לאו מגבל כלי מהיכנו מסיר לגעל: אין בהן מקום קורה כו'. קס"ל דמתקלו שכ מוליכ יכול שוב לגעל: הראוי. לפסיב. כל מלו מסמיות הן: כל בין ומשמשות. אכל נמנו שם שמהיכנו מותר לגע

LIBRARY

[הבוקר]

ליל

אל יאמר אדם בעת שהוא מוכה ומרוד, ומתפלל שיעזרוהו אנשים אחרים, שאין לו כח לעמוד בנסיון הזה, ואין לו כח לעבוד את ה' בתורה ובמצות, ואין לו כח לעבוד את ה' בתפלה ובמצות

הדגל הלאומי

הדגל הלאומי

הדגל הלאומי

###

LIBRARY
YESHIVA

הלכה ומנהג

הלכה ומנהג

הלכה ומנהג

##

שהתחתון חם, משום הכי לא מפלגינן, ואסרינן הכל בכולו, ודומה לזה תמצא בהג"מ (המ"א ד"ק) פרק ט"ו (הל"ב) בשם ר"פ ע"ש, והרשב"א (תה"ב הקצר בית ד' דף ה' ע"ב) נמי פסק דצונן לתוך חם אוסר בכולו, אם אין ס' כנגדו, אלא שהוא מחמיר, ומצריך בכל דבר שמפעפע נמי בכדי נטילה, אפי' איכא ס' (תהבה"א בית ד' דף כ"א ע"ב), וראייתו מהא דנטף מרוטבו (של חרס) [על החרס] וחזר אליו, יטול את מקומו (פסחים ע"ו ע"א); אכן כל שאר המחברים לא ס"ל הכי, אלא כל היכא דבטיל בס' לא צריך לא נטילה ולא קליפה, ומהתם אין ראייה, דגזירת הכתוב הוא, צלי אש, ולא מחמת דבר אחר, וא"כ אותה מקום נצלה מדבר אחר, ואין שייך ביטול ס' כנגדו, על כן יטול אותו מקום, משא"כ בבליעת איסור, וע"ז ראוי לסמוך, ולהחמיר ולאסור צונן לתוך חם בכולו, כמו חם לתוך חם, וכן משמע דעת השערים, וברוב המקומות פסקינן כשערים, ובפרט שהסמ"ק (סימן ר"ה הג"ה אות י') נמי פסק כן, וכן מורין, ואל תסמוך על בעל תורת חטאת (כלל כ"ג דין ג') שהעתיק דברי י"ד להקל, ולהתיר [בצלי] בכדי נטילה, והיכא שהאיסור וההיתר נוגעים זה בזה, דלא הוי שם לא עילאה ולא תתאה, נ"ל פשוט, דדינו כמו טהור מלוח וטמא תפל, בפרט לפי טעם הסמ"ק (שם) שחלק בין חום שע"י אש, דאמרינן תתאי גבר, ובין חום ע"י מליחה, דאמרינן (שמא) [טמא] מלוח כו', נמצא היכא שאין אחד גובר על חבירו, שדינו כמליחה, שוב מ"כ בהג"ה ש"ד (סימן כ"ג אות א') בשם ת"ה, דאם מונחים זה אצל זה סגי להו בקליפה ע"כ, מ"מ סברתי חזקה וישרה בעיני, לכל הפחות להחמיר, באיסור חם והיתר קר שמונחים זה אצל זה, לאסור בכולו, אכן אם ההיתר הוא חם, והאיסור קר, שמונחים זה אצל זה, לא סמכתי אסברתי, לדמות לטהור מליח ולטמא תפל, להתיר אפי' בלא קליפה, אלא מחמיר אני כדברי הרשב"א, להצריך קליפה, וכ"ז כשאחד חם והשני קר, אבל בשניהם חם, לכ"ע אין חילוק בין מונחות זה על זה, בין מונחות זה אצל זה:

עא. דין שכלי שני אינו מבשל, אפי' היד סולדת בו, וגם אינו מפליט ומבליע (באחד) [כאחד], כגון דבר אסור ודבר היתר שבאו בכלי שני, אין נאסרים זה מזה, אבל בדבר האסור שנפל להיתר, וההיתר הוא חם מכלי שני, או היתר לאיסור חם בכלי שני, שפיר בולע, ואוסר עד כולו, אם היד סולדת בו, וכל שכן בעירוי, ולא שייך חתאה גבר אלא בחתיכה, ולא ברוטב, ובדבר צלול המתערב ומסבב אותה מכל צד, והיכא שהוא כלי שני ואין היד סולדת בו, לא בעי רק הדחה:

פסק, כתב הטור (סימן ק"ה) כתב הרשב"א (תה"ב הקצר בית ד' דף ב' ע"א) י"א שאין מפליט אלא חום של כלי ראשון שהוא מבשל, אבל כלי שני, וכן עירוי, שהוא ככלי שני אינו מפליט, ולא נהירא, שהרי חום של בית השחיטה וחום חלב הכסלים מפליט, שהן פחותים מכלי שני, אלא כל חום שע"י האש מפליט, אפי' אין היד סולדת בו ע"כ, ונ"ל שאין הנדון דומה לראייה, שאין חום בית השחיטה וחום חלב הכסלים מפליט אלא כדי קליפה, אבל להבליע בכל ההיתר לא חשיב חום, אלא א"כ היד סולדת בו, אפשר שר"ל דחום לתוך חום אינו אוסר ג"כ אלא כדי קליפה, וכן ראיתי למקצת מהמחברים, ואינו כן, אלא אוסר כולו, אם היד סולדת בו, לפיכך נפל איסור חם לתוך היתר חם, או אפילו איסור צונן לתוך היתר חם, הכל אסור, ותימא מאי השיג עליו, דלמא הרשב"א נמי הכי קאמר, דע"י כלי ראשון אוסר הכל, וע"י כלי שני אוסר בקליפה, וכתב רק נגד החולקים, שאומרים שכלי שני אינו מפליט, וי"ל דדייק מלשונו, מדכתב י"א שאין מפליט אלא חום כלי ראשון כו', כי לא היה לו לומר אלא י"א שאין כלי שני מפליט כלל, אלא ודאי הכי קאמר, יש שמחלקין בין כלי ראשון לכלי שני, לעניין פליטתה, ולא נהירא, אלא כל חום שע"י האש מפליט, ר"ל בשוה, ולא חלקו חכמים בין כלי ראשון לכלי שני אלא לעניין בישול כו', כך הבין הטור מדעת הרשב"א, אבל ב"י ראה בת"ה, שמוכח שם להדיא, שלא עלה על דעתו להצריך יותר מקליפה, ולא כתב זאת אלא כנגד אותם שלא הצריכו אלא הדחה בלחוד, ולעניין פסק הלכה, כתבתי בפ' כירה סי' כ"ד, נהי דכלי שני אינו מבשל, אפי' יד סולדת בו, וגם אינו מפליט ומבליע כאחת, כגון דבר איסור שנאסר כבר, ודבר היתר שבאו בכלי שני, אין נאסרין זה מזה (וכ"כ לעיל סי' ס"ד) אבל בדבר איסור שנפל לכלי שני של היתר, או היתר לאיסור, שפיר בולע, ואוסר עד כולו, מאחר שהיד סולדת בו, כמו בכלי ראשון, וכל שכן בעירוי, ולא שייך לומר תתאי גבר, להקיר מה שלמעלה, כי אם בחתיכה, אבל לא ברוטב, ודבר צלול, המתערב עליו מכל צד, ומסבבו, ואוסרו כדפי' לשם, אבל היכא שאין היד סולדת בו, נראה בעיני, דלא בעי אלא הדחה, ולא דמי לחום בית השחיטה שהוא חום הטבעי, אפי' אין היד סולדת בו, טבעו חזק, ובולע ומבליע בכדי קליפה, דומיא דמלח, דמרתיח, אף שאין היד סולדת בו, אבל חום האש, כל זמן שאין היד סולדת, אפילו בכלי ראשון ועומד על האש אין בו כח להבליע כלל, וגם אינו בולע, אלא דמסתפינא להקל בכלי ראשון שעומד על האש, כל זמן שהוא חם, אפי' אין היד סולדת בו, ראוי לאסור, דעשו הרחקה לכלי ראשון, כדאיתא בירושלמי (שבת פ"ג ה"ד) סוף דבר דברי הגדולים שחולקים על הרשב"א עיקר, וכן המנהג, להתיר כלי שני היכא שאין היד סולדת בו, ודע שאין שייך כלי שני אלא בדבר המתערב, אבל חתיכת בשר או דג, או אורז, או דוחן, שמערין חם מן הקדירה, אם היד סולדת בו, דינו ככלי ראשון, עיין לעיל בפ' ג"ה סימן מ"ד:

עב. דין בשר שנצלה כל צרכו, הראוי לאכול, וחתכו אותו בשר ע"ג ככר, הבשר וראי מותר לאכול, וגם הככר מותר, אפילו אסמיק, ואפילו ניכר שעבר המוהל משני צדי הככר, ודוקא מוהל הקלוש, אבל אם הוא עב אסור, ודוקא כשנצלה כל צרכו, אבל אם לא נצלה כל צרכו, אסור הככר, וכל זה איירי כשלא שהה במלחו שיעור מליחה המוכשר לקדירה, אבל אם שהה שיעור מליחה קודם צלייה, מותר הככר בכל עניין, ובמקום שאין מלח מצוי, ורוצה לצלות הבשר, כדי לבשלו אח"כ, צריך לצלותה מקודם צלייה הראויה לאכול לרוב בני אדם, דהיינו כל צרכו, באופן שיזוב כל דמו, ועופות שרוצין לטגן במחבת קודם שיצלו כל צרכן, צריך למלוח תחילה, ולהשהות שיעור מליחה קודם הצלייה:

אמר ר"נ א"ש (קי"ב ע"א), ככר שחתך עליה בשר אסור לאוכלה, פי' הככר, אבל הבשר שרי בכל עניין, כמ"ש

[טו] **ולא** נהגו עכשיו כו'. דאיכא למיחש שמא לא יפתחוה להוציא בני מעיה מפני שיחוש שרמץ ואפר יכנסו לתוכה וילכלכו אותו ואם יטמין אותה שלימה ודאי אסור מחמת הכבד שהיא בחזקה דקי"ל כבדא עילוי בישרא לכתחילה אסור אפילו בגלי כל שכן בכה"ג, תרומת הדשן סי' קס"ח:

[טז] **הראש** כולו אסור כו'. משום דאז אין להבחין עוד בקרום שלו, ויש חולקים, ומיהו במליחה גרידתא ניכר עדיין הקרום לכולי עלמא וכדלקמן בהג"ה סי' ע"א:

[יז] **צריך** ליטול או לקלוף. מספקא ליה אי סגי בקליפה או צריך נטילה ואף בדברי הראשונים נמצא לשון זה, אי נמי י"ל דלדידהו צריך נטילה ולדידן סגי בקליפה, וזה אמת ויציב דכיון דאיתהו משערין בגלייה בששים הכא בהטמנה דקילא טפי סגי ליה בנטילה אע"ג דליכא ששים, ואע"ג דלדם זה שיש על פני הבשר חמירא טפי הטמנה מגלייה וכמ"ש לקמן בר"ס ע"ו (פק"א), מיהו מהך טעמא גופה הוא דלא משערינן הכא בששים וסגי ליה בנטילה אבל לדידן דלגלי בעלמא מצרכינן נטילה הכא נמחינן דרגא וסגי לן בקליפה:

7 י [יח] **אין** מולגים כו' בכלי ראשון כו'. ראיתי לברר פה דיני כלי ראשון, ועירוי, וכלי שני, על פי הש"ס והפוסקים. ואעתיק הירושלמי דפ"ק דמעשרות (ה"ד) ודפ' כירה (שבת ה"ד וה"ה) שמתוכו יתברר ויתלבנו הדברים בס"ד. תנן בפ' כירה (שבת מב) האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ ויין. ואמרינן עלה בירושלמי הכל מודים בכלי שני שהוא מותר, מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני, א"ר יוסי כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת. פי' שכלי שני מסתמא היד שולטת בו כלומר שאינו נכוה א"ר יוסה כאן וכאן אין היד שולטת אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני, פי' דכלי ראשון אסור כיון שאין היד שולטת בו אלא שנכוה מחמתו וכלי שני מותר אע"פ שאין היד שולטת בו, והיינו טעמא משום דס"ל דאין חייב משום מבשל מן התורה אלא כשהאור מהלך תחתיו אבל אם העבירו מן האש לא מחייב עליה משום מבשל, ומתניתין דהאילפס לא הוא אלא הרחקה דרבנן ובכלי שני לא עשו הרחקה אף שאין היד שולטת בו משום דלא מיחלף אינו כלי ראשון על גבי האור, אבל לא מסתבר ליה דכלי ראשון אחר שהעבירו מעל האור דכל זמן שאין היד שולטת בו דמחייב משום מבשל, דא"כ אף בכלי שני לחייב כיון שאין היד שולטת בו אלא הכל הוי גזירה דרבנן וכדכתיבנא, זהו דעת ר' יונה, אבל ר' יוסי ס"ל דמן התורה כל דבר שאין היד שולטת בו מחייב עליה משום מבשל אלא דס"ל דסתם כלי שני היד שולטת בו, ומשמע דלדידיה פי' יד שולדת היא כויה יותר מדאי:

ולענין דינא קי"ל כותיה דר' יונה דכלי שני מותר אף שאין היד שולטת בו, דהכי מסיק התם אמר רבי מנא ההן פינכא דאדוזא מסייע לאבא דאמר מפני ליה מן אחר לאחר ועד כדון הוא רותח, פי' שאין היד שולטת בו, וזהו היפך סברת ר' יוסי דס"ל דסתם כלי שני היד שולטת בו דליתא אלא אדרבה מסתמא אין היד שולטת בו ואף על פי כן התירוהו, וכן נראה מדברי הרמב"ם בפ' כ"ב מהלי שבת (ה"ו) וכ"כ התוס' בפ' כירה דף מ: (ד"ה ושמע) והביאו הב"י בא"ח סי' שי"ח (ד"ה כלי ראשון), וכן מבואר בחידושי הרשב"א דפ"ק דחולין דף ט' ע"ד (מ: ד"ה ליתא). וקוגיין דש"ס הכי דהתם ואזלא דסתם כלי שני אינו מבשל אף כשהיד שולטת בו, כדאמרינן בפ' כירה (מב:) אלא איכא כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ואי אין היד שולדת בו מה שייך לשון בישול, ועוד דדומיא דאילפס וקדירה שהעבירן מרותחין קתני שריותא דעותן לתוך הקערה, ובר"פ כל הבשר (קד:) נמי אמרינן גזירה שמא יעלה באילפס רותח ופרכינן סוף סוף כלי שני הוא וכלי שני אינו מבשל, מוכח בהדיא דאף שהיד שולדת בו מקרי כלי שני וכמ"ש לקמן בסי' ק"ה (פעיף ב') והכי נקטינן:

גרסינן מו התם בירושלמי מהו ליתן תבלין מלמטה ולערות עליהן מלמעלה ר' יונה אמר אסור ועירוי בכלי ראשון הוא חיליה דרבי יונה מן הדא אחד שבשל בו ואחד שעירה לתוכה רותח, פי' ברייתא היא ומייתי לה הש"ס דילן בפ' דם חטאת (זבחים לה:) ומינה יליף דבישול ועירוי הכל דבר אחד, ואי קשיא דהא ר"י ס"ל דמן התורה לא מחייב אלא כשהאור מהלך תחתיו וכדפרישית לעיל וא"כ כל שכן עירוי שאינו מבשל, לא קשיא דהכי קמייתי דכי היכי דחזינן דבישול ועירוי הם שוים לענין בליעה הכי נמי כיון דאסרו מכמיס כלי ראשון שהעבירוהו מעל האור אסרו ג"כ עירוי דדמי טפי לכלי ראשון וכולה מדא גזירה היא. א"ר יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינן מתבשלין, פי' ר"י לא אתא לדחויי סייעתיה דר' יונה דהא ר' יונה גופיה מפליג בין בליעה לבישול וכדכתיבנא, אלא ה"ק לא תיפשוט מהכא דעירוי כבישול וא"כ לדידי דמחייבנא בכלי ראשון משום בישול תפשוט מהכא דחייב נמי בעירוי ליתא, דתמן לענין בליעה אבל לענין בישול אינן מתבשלין וליכא חיוב מן התורה בעירוי דומיא דכלי שני. המיב ר"י בר בון והתני אף בכלי נחושת כן אית לך למימר כלי נחושת בולע, פי' דבכלי נחושת שקשה לבלוע על כרחיך ליכא בליעה אי ליכא בישול וכיון דאף בכלי נחושת לא שאני לן בין עירוי לבישול על כרחיך אינו אלא משום דאיכא בישול אף בעירוי ופליג אתרווייהו, דרבי יונה ס"ל דליכא חיוב בישול אלא באור מהלך תחתיו ור' יוסי ס"ל דאף בכלי ראשון ור"י בן בון ס"ל דאף בעירוי:

תן גרסינן התם מהו לערות מן הקילוח א"ר חייא ברבי דר' הלל מתלוקת ר' יונה ור' יוסי, כלומר דלר' יונה הלב והכבד להתחמם ולהפליט (רשב"א בתה"א דף ע"ה ור"ן):

הגה [טו] ולא נהגו עכשיו למלוג כלל ברמץ אפילו תרנגולת (תה"ד סי' קמ"ח) מיהו אם עבר ועשאו בעוף [טז] הראש כולו אסור והשאר מותר (מרדכי פג"ה והאורוך כלל י"ו ורשב"א שם וש"ד) ובבהמה לא נאסר הראש כולו רק הקרום והמוח אם לא הניחו על בית השחיטה או אחריו ולא דן בה מידי ואם לא הדיח בית השחיטה או שאר דם בעין שעליו [יז] צריך ליטול או לקלוף מקום הדם והשאר שרי:

י [יח] אין מולגין גדיים וטלאים ועופות בכלי ראשון אלא אם כן ניקר את החלב ומלחם וכן לא יערה עליהם מכלי

אין שעיה הלכות עבדות

(11)

הלכה: אמירת לשון הרע

[illegible]

[illegible]

[illegible]

כאן נעמדים הנה הלכו אמרו לו לא יכול לבוא אלא אם כן יבוא אחיו ואמר לו אם לא יבוא אחיו לא אוסיף לבוא אליכם ולא אוכל לבוא אליכם ולא אוכל לבוא אליכם ולא אוכל

השוחט בסכין על שובבי טובים כדי לחתך קולן · צריך להמתיר בחדשה. אלא מתכו בה ממילו: חדשה. מאלי מתקנת מעוט עבודת טובים דהא מלא מקין לאו עבודת טובים עלמה אלא משמעי עבודת טובים ואין לריש דמלגלי ואין לריש דמלגלי מקין לאו מעשה עבודת טובים עלמה אלא רבי יוסי דמתיר מעשה עבודת טובים עלמה (פ"ז מא) מעבודת טובים עלמה מיקל לריש לקיש מיד ומיקל לריש לקיש מעבודת טולמה

שהמחתן חם. משום הכי לא מפלגינן, ואסרינן הכל בכולו, דומה ליה תמצא בהגיגא (הש"א ר"ן) פרק ט"ו (הל"ט) בשם רש"ם ע"ש, ודומה ליה תמצא בהגיגא (הש"ב הגיגא בית ד' דף נ"ג) מגו מגו דאיסורא, ולא מגו דהיתרא, ולא אמרינן מגו דאיסורא אלא שהוא מחמיר לתוך חם אוסר בכולו, אם אין ס' בנגדו, אבל מגו בכיר ומגו מלגה אפי' אינא ס' ומצריך בכל דבר שמפעפע ומי בכיר ומגו מלגה אינו אוסר בכולו, אם אין ס' בנגדו, ואיתיתו מהא דנטף מרוטבו (של חרס) (על הזמחבים לא ס"ל הכי, אלא כל היכא דבטיל אבן כל שאר הזמחבים לא נטילה ולא קליפה, ומהתם אין ראייה, בס' לא צריך לא נטילה ולא קליפה, ומשום דבר אחר, וא"כ דגירת הכתוב הוא, צלי אש, ולא מחמת דבר אחר, וא"כ אותה מקום נצלה מדבר אחר, ואין שייך ביטול ס' בנגדו, על חם, וכן משמע דעת הרשב"ם, וברוב המקומות פסקינן כמעבירים ובפרט שהסמ"ק (סימן ר"ה הנ"ה אות י') נמי פסק כן, וכן מוריין, ואל תסמך על בעל תורת חטאת (כלל כ"ג דין ג') שהתעתיק דברי י"ר להקל, ולהתיר [בצלין בכדי נטילה, והיכא ולא תתאה, ל"ל פשיט, דדיבר כמו מהור מלוח ומטא הקל, בפרט לפי טעם הסמ"ק (שם) שחלק בין חום בין שעמ"ש אש, דאמרינן תנאי גבר, ובין חום עמ"ש מליחה, (שמא) [סמא] מלוח כו', נמצא היכא שאין אחד גובר על חבירו, ולמיתה, ולהתיר מליח בקליפה ע"כ, מ"מ ת"ה, דאם מונחים זה סגי לה בקליפה ע"כ, לאסור בכולו, אבן אם ההיתר הוא חם, והאיסור קר, שמונחים זה אצל זה, לא סמכתי אסברתי, לומנת לסתור מליח לטמא תפל, לאסור בכולו, אבן אם שהיו רואים מונחים זה אצל זה, לא אמרינן תנאי גבר, ובין חום עמ"ש מליחה, (שמא) ולא תתאה, ל"ל בקליפה, ולאסור חם כמו מהור מלוח ומטא תפל, וכן מוריין, ואל תסמך על בעל תורת חטאת (כלל כ"ג דין ג') שהתעתיק דברי י"ר להקל, ולהתיר [בצלין בכדי נטילה, והיכא בפרט לפי טעם הסמ"ק (שם) שחלק בין חום בין שעמ"ש אש, ולא תתאה, ל"ל פשיט, דדיבר כמו מהור מלוח ומטא תפל, וכן מוריין, ואל תסמך על בעל תורת חטאת (כלל כ"ג דין ג') שהתעתיק דברי י"ר להקל, ולהתיר [בצלין בכדי נטילה, והיכא בפרט לפי טעם הסמ"ק (שם) שחלק בין חום בין שעמ"ש אש, דאמרינן תנאי גבר, ובין חום עמ"ש מליחה, (שמא) [סמא] מלוח כו', נמצא היכא שאין אחד גובר על חבירו, רא

ומהכרו״ך (דרישה לות ב) גם הוא האריך ליישב ולכריו מגומגמים בזה ולא העלה יישוב כדוב ועיין במיבורי התיישב הכל על כנון בלי גמגום [ע״כ]:

ג כתב הרשב״א יש אומרים שאין מפליט אלא חום של כ״ר וכו׳. פירוש לעת הי״א היא לכ״ר דוקא כיון שהוא מבשל הוא נמי מפליט אבל כ״ם וכן עירוי לתוכו מבשל לתוכו מפליט ולכ״ב לפ״ז היתר ולאיסור שנתערב בחוש לכ״ם כיון לתוכו מפליט בהלתה בעלמא קני ליה וכתב הרשב״א ע״ז ולא נהירא דבהלתה ולתו לא קני ליה אלא קליפה בעי בחוש לכ״ם ולפילו אין היל קולדת בו כמו חוש בית השמיטה וכפלי לתון היל קולדת בו וכעי קליפה וכך הוא בחורת הבית האחרון להיות בית ד׳ לאם שער מ׳ אבל רבינו לא רלה אלא תורת הבית הקלר והבין מדבריו לכאורה מדקאמר י״א שאין מפליט אלא חוש של כ״ר וכו׳ להיה לו לומר בלשון קלרה י״א שאין כ״ם מפליט כלל ולא נהירא וכו׳ מדקאמר י״א שאין מפליט אלא חוש של כ״ר שהוא מבשל אלמא לה״ק יש מומרים לתון דין עירוי וכ״ם כמו כ״ר דדוקא כ״ר שהוא מבשל מפליט ומבליע בכל ההיתר אבל לא עירוי וכ״ם ולא נהירא אלא כל חוש שע״י האש מפליט כמו כ״ר ולפילו אין היל קולדת בו ולוקר כולו לתון מילוק בין כ״ר לכ״ם אלא דכ״ר מבשל וכ״ם אינו מבשל אבל להפליט שוין הן שזה מפליט בכולו כמו שזה מפליט בכולו ולכן על פי הכנה זו בחמילת הדעת הקשה רבינו לת״ל אין כאן לתיה חמוס בית השמיטה וכפלי לתון מפליט אלא קליפה אבל להפליט בכל ההיתר אינתא לך דלא חביב חוש אלא״כ היל קולדת בו. אח״כ אמר דאפשר דהרשב״א מביא לתיה לחוש לבינו לתוך בכל ההיתר אינתא לך דלא חביב לבינו לתוך בכל ההיתר אינתא לך דלא חביב חוש אלא״כ היל קולדת בו. אח״כ אמר דאפשר דהרשב״א מביא לתיה לחוש לבינו לתוך בכל ההיתר אינתא לך דלא חביב וכ״ם כיון לתוכו מבשל אינו מפליט ולוקר כדי קליפה להוליא מלעת י״א דבעירוי לתוך חוש לא״כ הוי כמו מפליט ולוקר כדי קליפה להוליא מלעת י״א דבעירוי וכ״ם כיון לתוכו מבשל אינו מפליט כלל ולא בעי אלא הלתה וע״ז מביא לתיה מחוש בית השמיטה וכפלי לתפליט לאלמא כל חוש שעל ידי האש מפליט אפילו אין היל קולדת בו ומכ״ם כשהיל קולדת בו מפליט להכריך קליפה וכן לתוכו אינו לקלא מחבריה ואינו כן אלא חוש לתוך חוש אפילו לכ״ם לוקר כולו אם היל קולדת בו כלומר דכיון חוש לתוך חוש לכ״ר וכיון לכ״ם לוקר כולו

(ב) וכ״כ הר״ן פרק כל שעה דף (רל״ז) (ה: ד״ה עץ פרור) דכלי ראשון מיקרי לאחר שהוסר מן האור: (ג) ע״ל סימן ס״ח (ד״מ אות ט) דין כלי שני ועירוי כיצד נוהגין בהם גם סימן צ״ה (ד״מ אות ה) וע״ל סימן צ״ב (ד״מ אות ז) אם נשפך כ״ר ע״י רתיחה אי מיקרי כ״ר או שני כתב בשערים דמהרא״י (סוף שער כא) בשם תשובת מוהר״ם שאם נפלה טיפת חלב רותחת על סכין או על כלי אחר שהוא צונן שא״צ רק לגרר במקום שנפלה הטיפה הואיל ופסקה הטיפה מן הקדרה כשנפלה עליה והאי דאמרינן עירוי ככ״ר היינו כשנפלה עליו בקילוח אבל כה״ג לא ודוקא שנפלה על הקתא אבל נפלה על הברזל של סכין נרעצה י׳ פעמים בקרקע ודין עכ״ל וכתב באיסור והיתר הארוך כלל ג״ח (דין ו ח) דהכי נהיגין דלא כסמ״ק ו) דאורשי עכ״ל וכן הוא במרדכי ז) פרק כל הבשר (דף תשמ״ב ע״ב) (הגה״מ סי׳ תשמ״ח) שכתב אם נפל טיפת חלב רותחת על להב הסכין כולו אסור דחם מקצתו חם כולו עכ״ל וכבר כתבתי לעיל סימן צ״ד (אות ב) גבי כף דלא קי״ל כן וכתב בהגש״ד (סי׳ נה ד״ה אין צריך) אמנם אם נפלה טיפה מנר דולק למקום האסור לו יש להחמיר טפי אבל פתילה של חלב או שומן כרוך סביביו ונקרש כמו שרגילין לעשות עינינו רואות שטיפה הנוטפת מאותו גר אינה שורפת כ״כ כטיפה הנוטפת מקדירה רותחת עכ״ל מהרא״י ד״ל וכ״כ ב״י בס״ס צ״ב (קמז:) בשם תרומת הדשן (סי׳ קעו) דטיפה הנופלת מנר דולק בעי הגעלה הכלי שנפלה עליו ואם נפלה טיפה מנר שהחלב או שומן נכרך סביביו די בגרירה עכ״ל:

פרישה

לתף בכלי שני מיירי ועיין לרישה: (ג) כתב הרשב״א י״א שאין מפליט וכו׳ עד ואפשר שר״ל דחום לתוך חום אינו אוסר כו׳. בית יוסף תמה כאן על דברי רבינו כמ״ם בדרישה ע״ם וכ״ל לחכי הוא הלעת דברי רבינו בהשגתו על הרשב״א בתמ״ם וכ״ל לתון הבלון לומה לרלוה כו׳ מחוס לתמרי י״א הכ״ל לכתב הרשב״א בחמס ז״ל י״א שאינו מפליט אלא חוס של כלי לתשון שהוא מבשל אבל כלי שני כו׳ אינו מפליט עכ״ל לשון זה משמע לרבינו לדעת י״א היה לכלי שני ועירוי לתוכם מבשלים ב״כ אינם אוסרים כל החמיכה בהפליטה והבלעה כמו כלי לתשון המבשל אבל מקליפה לא מיירי ויכול להיות דס״ל דבעי לאל״כ למה להו׳ לתלות ולכתוב לתוכו לומה לכלי לתשון לתוכו מבשל אלא הכ״ל לתוכו מפליט ומבליע לפילו כמו לגי שלוקר כדי בעילה לו קליפה כחס לתוך כחס לתוך לוקר. ובאמת כן הוא דעת י״א ל״כ לריך לומר לרשב״א לכתב עליהן ז״ל ולא נהירא שהרי חוס של בית השמיטה כו׳ ס״ל לכלי שני ועירוי לוקר לגמרי. מס״ה הביג רבינו עליו וכתב לתון הבלון לומה

דרישה

[ג] כתב הרשב״א י״א שאין מפליט כו׳ ונראה לי שאין הנדון דומה לראיה כו׳. כתב בית יוסף וז״ל ובאמת שיש לתמוה על רבינו בדברים הללו שכתב דאפשר שר״ל דחם לתוך חם אינו אוסר אלא קליפה ולקמן בסימן זה כתב דיראה מדברי רשב״א שסובר דחום ע״י מליח אוסר הכל ולפי זה יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא ועוד דבלאו הכי א״א לומר כן דמדאמרינן בפרק כיצד צולין בחם לתוך חם וכן צונן לתוך חם אסור ובחם לתוך צונן אמרינן קולף על ברחין א״א לומר דאסור דאמרינן גבי חם לתוך חם או צונן לתוך חם לאסור כדי קליפה בלבד אמרו דא״כ דינם שזה לדין חם לתוך צונן ובמאי אפליגו רב ושמואל התם אי עילאי גבר או תחתי גבר וזה דבר שאפילו בר בי רב דחד יומא לא יטעה בו כ״ש הרשב״א שהוא אורו של עולם ואע״פ שכתב שראה כן לקצת המחברים אין הדעת סובלת שראה לשום אחד מהמחברים דחם לתוך חם או צונן לתוך חם בקליפה סגי. ואע״פ שהר״ן כתב שהרא״ה סובר דצונן לתוך חם אינו אוסר אלא כדי נטילת מקום מ״מ בחם לתוך חם לא אמר ומשמע דמדבה ודאי דכולה אסור ואפילו בצונן לתוך חם לא התיר אלא בנטילת מקום שהוא יותר מכדי קליפה ועוד שהרשב״א כתב באותו שער עצמו לקמן נפל חם לתוך צונן אינו אוסר אלא כדי קליפה ואם נפל צונן לתוך חם הכל אסור עכ״ל בית יוסף. והקושיא היותר גדולה מכולם היא בעיני מה מקום מצא רבינו בדברי הרשב״א להשיג עליו דהא י״ל דה״ק הי״א הללו אמרו דחום כלי שני אינו מפליט כיון דאינו מבשל דמשמע כלל אינו מפליט ומותר אפילו בלא קליפה וע״ז כתב הוא ולא נהירא שהרי חום של בית השחיטה כו׳ ואפ״ה צריכין קליפה ומסיק לומר אלא כל חום שע״י האש מפליט ור״ל ואוסר כדי קליפה דומיא דחום בית השחיטה ולפי מה שכתבתי בפרישה לק״מ:

חידושי הגהות

[ג] דברים אלו מחוקים הכנה שכרי בתחלה התחיל להקשות מתוקפות פרק כיצד ומעוד לומת מוס ולא״כ מלא תירץ בזה לתיירי בכלי שני ומחר להקשות קושיתו הראשונה ומלאתי בהגהת הגרולה שכתב שיש כלון יתור לשון ול״ל לבתחלת קושיתו לא הקשה רק מכלי לתשון וכל זה מן ולו בכלי שני על קיומן שי״ם הוא מיותר לגמרי וכך ולומק לתלק לכו׳ שיך לחר הקושיא הראשונה אלא לא״כ וכו׳:

הגהות והערות

ה) בתוס׳ שם איתא שהיד טולדת בו: ו) כונתו להגהות סמ״ק וכמ״ש הש״ך סי׳ לב סק״ט שהפוסקים מכנים להגהת סמ״ק בשם סמ״ק ובאו״ה הגי׳ רבינו פרץ: ז) לפנינו נמצא בהגהות מרדכי ריש פרק כל הבשר סי׳ תשמ״ח בשינוי לשון, (ופי׳ שגם המרדכי פסק כהגהות סמ״ק דאסור):

(ג) [ג] כתב הרשב״א יש נכוית בו אז אוסר כמו מבושל. ה כמבושל ואם לוקר כמבושל [ג] אלא לא״כ יש לתמוה עליו שהרי כתבו התוקפות בפרק כיצד צולין שהא למקוק כלי שני אינו מבשל לכלי לתשון מתוך שעמד על האור לפנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה ולכך כתבו בו שיעור לכל זמן שהיל נכוית בו אסור ה) אבל כלי שני אע״ג היל קולדת בו מותר שאין לפנותיו חמין אלא הולך ומתקרר ע״כ נראה בהליא דס״ל לכלי שני אע״פ שהיל קולדת בו אינו מבשל וכ״כ מדברי רבינו עצמו בעור אורח חיים סימן שי״ח לפיכך כ״ל דבכלי לתשון אינו אלא בכלי שני ומשום דסתם בישול אינו אלא לאינשי אלא בעור הכלי על האור אי כמי אחר שבסתלק מן האור ועודו מעלה לתיחות ממש כעין שהיה מעלה בעודו על האור אבל אחר שפסקו לתיחותיו אין לו בישול אחי לאשמועינו לעיתא אלא אע״פ שפסקו לתיחותיו ואינו על האור כל זמן שהיל קולדת בו הוא מבשל (ב) וכמ״ש התוקפות בפרק כיצד לכלי לתשון מתוך שעמד על האור לפנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה ולפיכך כל זמן שהיל קולדת בו אסור אבל כלי שני שאין לפנותיו חמין והולך ומתקרר אע״ג היל קולדת בו אינו מבשל ע״כ (וס״ל) [וכ״ל] לאפילו מעלה לתיחות בכ״ם כעין שהיה בכ״ר אינו מבשל לכלל גדול הוא לכלי שני אינו מבשל בחוס פנים לאל״כ לא הו״ל לאלמודא לסתוס ולומר כלי שני אינו מבשל אבל קשה על זה שכתב רבינו לקמן בסמוך על דברי הרשב״א בכלי שני אוסר אלא היל קולדת בו כלומר דכיון הכא מיירי בין בכלי לתשון בין בכלי שני לכל שהיל קולדת בו אסור שאינו מבשל, מבליע ומפליט:

ועירוי לכלי לתשון אם הוא בכלי לתשון או בכלי שני הוא ממלוקת הפוסקים ונתבאר בסימן ס״ח (סף קז:) (ג): ושיעור יל

אומרים שאין מפליט אלא חום של כלי ראשון שהוא מבשל אבל כלי שני וכן עירוי שהוא כבלי שני אינו מפליט. ולא נהירא שהרי חום של בית השחיטה וחום חלב הכסלים מפליט שהן פחותים מכלי שני. אלא כל חום שעל ידי האש מפליט אפילו אין היד סולדת בו עד כאן. ונראה לי שאין הנדון דומה לראיה שאין חום בית השחיטה וחום חלב הכסלים מפליט אלא כדי קליפה אבל להבליע בכל ההיתר לא חשוב חום אלא אם כן היד סולדת בו. ואפשר שרוצה לומר דחום לתוך חום אינו אוסר גם כן אלא כדי קליפה וכן ראיתי

קולדת בו כתבאר בפרק כירה (שבת מ:) שהוא שכריקו של תינוק ככוח ממנו: **כתב** הרשב"א י"א שאין מפליט אלא חום שבכלי ראשון שהוא מבשל אבל כלי שני וכן עירוי שהוא בכלי שני אינו מפליט ולא נהירא שהרי חום של בית השחיטה וכו' וכ"ל שאין הנדון דומה לראיה שאין חום בית השחיטה וחום חלב הכסלים מפליט אלא כדי קליפה וכו'. לכאר בית הכסב"ח הסכ בתוות הבית הקלר בית ד' שער מ' (ב.) ח] ובאמת שיש לתמוה על רבינו בהבריס האלו שכתב להפסד שר"ל למס לתוך מס מיהו אוסר אלא כדי קליפה ולקמן בסימן זה (קפו:) כתב וילקה מדברי הרשב"א שקוסר לחוס ע"י מלוח אוסר הכל ולפי זה ליכא בארעא וגיורא בשמי שמיא (עבודין ע.) ועוד דבלא"ה מ"מ לומר כן המלמרינו בפרק כילד צולין (פסחים עו.) בחס לתוך חס וכן לוכן לתוך חס לקוול ובחס לתוך לוכן לתוך חס לקוול לוכן לתוך חס לקוול לוכן לתוך חס לקוול ובמולו לכתוב לה"ל לוכם שוה לדין חס לתוך לוכן ובמלי מופלוגו רב ושמואל אתם לי עולמה גבר לי תמלה גבר וזה דבר שפיולו בר בי רב לחל יומת לא יעבה בו כ"ם הרשב"ח שהוא אוכן של עולם ופע"פ שכתב שרמה כן לקלת מחבריס מין לדעת קולבת שרמה לשוס אחר מהמחבריס לחס לתוך חס לו לוכן לתוך חס בקליפה קבו ומע"פ שהר"ן (מה: ד"ה גרסינן) כתב שהרא"ה קובר לוכן לתוך חס מיהו אוסר אלא כדי נטולת מקום מ"מ בחס לתוך חס לא אמר ומשמע למולה ולאי לכולו אקור ופפיולו בלוכן לתוך חס לא המיר אלא בטולת מקום שהוא יותר מכדי קליפה. ועוד שהרשב"ח כתב בלאותו שער עצמו לקמן (ז.) כפל חס לתוך לוכן אינו אוסר אלא כדי קליפה ואם כפל לוכן לתוך חס הכל אקור ולכאיו שהבינה רבינו מכוונים הבריס הם שהרי לא כתב שכל חוס שע"י האש מפיולו אין היד קולבת בו ומבטל כי היכי לבשמע מינה לאע"ג למבטל אינו אוסר אלא כדי קליפה אלא לומר שהוא מפליט כ"כ להבריבו קליפה וכ"כ בפירוש בתולת הבית האלון(כ"ל ש"א ח ע"ש) יש מן המחבריס הבאשונים שאמרו שאין לאוי להפליט ולהבליע אלא כלי לאשון דכלי שני אינו מבטל וכן עירוי דכלי לאשון וכל שאינו מבטל אינו מפליט ומבליע מ"כ היתר שבפל לתוך איסור שבכלי שני אינו בולע ובהלמה בעצמה קבו ליה ואפיולו שבחסה חמין ואלו דבריס שאין הדעת קובלתן ואין פשטן של קוביות שבגמרא מבריס עמהם שהרי בשומנו בבקיון של בוים (מולין מ:) בחלקו רב אמר קולף ורבה בר בר חנה אמר מלח ומחבינן דטעמא דרב משום דקבבר בית השחיטה רותח וכן לכ"מ אמרינן דכולי עלמא בית השחיטה רותח ובולאי חוס הבית השחיטה מוטע מחוס שבכלי שני ואפיולו הבי מבליע ועוד הא אמר אמיתר משמע לבאורה דבלע (שם) לא ליקחוף אינים בפלי עילוי בישרא וכו' משמע לבאורה דבולע ממש ולרבי קליפה וכן לאיתי דעת הרמב"ן ז"ל (ע"ז יח: ד"ה הא) ע"כ הבי מבואר בדבריו שלא בא אלא להוציא מדעת החבמים שהיו אומרים דבהלמה בעצמה קבו ליה ובהבריבו קליפה כמו חוס בית השחיטה ובפלי עילוי בישרא אבל לענין חוס לבלי לאשון אין לו עבקה בו במקום ההוא ואחר שבתב בחה לינון בתבו כמו שהזכרתי לאון לתוך חס הכל אקור: **ואיבא** למולק לדעת הרשב"א (נ"ל ש"א ג.) מלוח שבאבל אבל אמתת מלחו אמלי לינו לבאון מי גרע מחוס בית השחיטה דבעי קליפה בבר הרגיש הוא ז"ל קושיא זו ותירלה בדבריו בסימן ל"א (קמה. ד"ה וכתב הרשב"ח):

פרישה

קליפה אינו מפליט ומבליע והיינו משום דק"ל דחוס בחוס בכלי לאשון אף על גב דמבטל אינו אוסר אלא כדי קליפה וא"כ הי"א דמחלקי בין כלי לאשון לכלי שני ועירוי ל"ל דק"ל דל"ש ועירוי לאינו מבטל אפילו כדי קליפה לא בעי ומש"ה א"ש דהוסיף הרשב"א מחוס בית השחיטה לבחות כדי קליפה בעי ע"ז מקיף דבינו וכתב ואינו כן כדי בפשיטות משום דק"ל כדעת שאר המחבריס לאוסר כולו: וכדי לישב קושיות הבית יוסף ל"ל דמ"ש דבינו ואפשר שר"ל דחוס לתוך חוס אינו אוסר אלא כדי קליפה כדי דלאו דוקא קליפה קאמר אלא י"ל כדי נטילה שהוא קליפה עבה ובקלאת לפעמים בשם קליפה. והשתא א"ש דכתב דכן דאה לקלת המחבריס שכ"כ בשם הרא"ה אע"פ שכ"כ בלוכן לתוך חס ק"ל לאין לחלק בין לוכן לתוך חס לחס תוך חס. וא"ת א"כ מנ"ל להרשב"א להשוב על הי"א דלמא ג"כ דעת הי"א הוא דכלי שני ועירוי אוסרים כדי קליפה ולא בחו לחעבו אלא שלא תיחוש שגם כ"ם ועירוי יאסרו. כדי נטילה כמו כלי לאשון לאוסר כדי נטילה וכמ"ש. וי"ל דא"כ לא הל"ל אבל כ"ם ועירוי אינו מפליט קחס כיון דאין חילוק גדול כ"כ בין כדי נטילה לכדי קליפה לא הו"ל לקחוס ולכתוב על כדי נטילה מפליט ועל כדי קליפה אינו מפליט אם לא שדעתו שכ"ם ועירוי אינו מפליטין כלל. אי ר"ל שכלי לאשון אוסר כולו כיון שהוא מבטל וכ"ם ועירוי אינו אוסרים בפליטתן כ"כ כיון שאינו מבטלין ומקליפה לא חייבי ואפשר דג"כ ק"ל דבעי קליפה והרשב"א ס"ל דמפליט ומבליע בכולו וכמ"ש בחלוקה הראשונה בהשגת דבינו על הרשב"א. מיהו כבי לישב קושיות בית יוסף להקשה עוד על דבינו אוך ס"ל דדבינו ההרשב"א ס"ל דחוס לתוך חוס אינו אוסר אלא כדי קליפה הא כתב הרשב"א בהמיה לאפיולו בלוכן לתוך חס אוסר כולו אם הוא שכ"כ גם בחות הבית הקלר שהוא ביל דבינו אינכון לומר דמה שכתב דבינו ואפשר שר"ל דחוס לתוך חוס אינו אוסר ג"כ אלא כדי קליפה לא היה כוונת דבינו שהרשב"א ס"ל הבי אלא

קליפה אינו מפליט ומבליע והיינו משום דק"ל דחוס בחוס בכלי לאשון אף על גב דמבטל אינו אוסר אלא כדי קליפה וא"כ הי"א דמחלקי בין כלי לאשון לכלי שני ועירוי ל"ל דק"ל דל"ש ועירוי לאינו מבטל אפילו כדי קליפה לא בעי ומש"ה א"ש דהוסיף הרשב"א מחוס בית השחיטה לבחות כדי קליפה בעי ע"ז מקיף דבינו וכתב ואינו כן כדי בפשיטות משום דק"ל כדעת שאר המחבריס לאוסר כולו: וכדי לישב קושיות הבית יוסף ל"ל דמ"ש דבינו ואפשר שר"ל דחוס לתוך חוס אינו אוסר אלא כדי קליפה כדי דלאו דוקא קליפה קאמר אלא י"ל כדי נטילה שהוא קליפה עבה ובקלאת לפעמים בשם קליפה. והשתא א"ש דכתב דכן דאה לקלת המחבריס שכ"כ בשם הרא"ה אע"פ שכ"כ בלוכן לתוך חס ק"ל לאין לחלק בין לוכן לתוך חס לחס תוך חס. וא"ת א"כ מנ"ל להרשב"א להשוב על הי"א דלמא ג"כ דעת הי"א הוא דכלי שני ועירוי אוסרים כדי קליפה ולא בחו לחעבו אלא שלא תיחוש שגם כ"ם ועירוי יאסרו. כדי נטילה כמו כלי לאשון לאוסר כדי נטילה וכמ"ש. וי"ל דא"כ לא הל"ל אבל כ"ם ועירוי אינו מפליט קחס כיון דאין חילוק גדול כ"כ בין כדי נטילה לכדי קליפה לא הו"ל לקחוס ולכתוב על כדי נטילה מפליט ועל כדי קליפה אינו מפליט אם לא שדעתו שכ"ם ועירוי אינו מפליטין כלל. אי ר"ל שכלי לאשון אוסר כולו כיון שהוא מבטל וכ"ם ועירוי אינו אוסרים בפליטתן כ"כ כיון שאינו מבטלין ומקליפה לא חייבי ואפשר דג"כ ק"ל דבעי קליפה והרשב"א ס"ל דמפליט ומבליע בכולו וכמ"ש בחלוקה הראשונה בהשגת דבינו על הרשב"א. מיהו כבי לישב קושיות בית יוסף להקשה עוד על דבינו אוך ס"ל דדבינו ההרשב"א ס"ל דחוס לתוך חוס אינו אוסר אלא כדי קליפה הא כתב הרשב"א בהמיה לאפיולו בלוכן לתוך חס אוסר כולו אם הוא שכ"כ גם בחות הבית הקלר שהוא ביל דבינו אינכון לומר דמה שכתב דבינו ואפשר שר"ל דחוס לתוך חוס אינו אוסר ג"כ אלא כדי קליפה לא היה כוונת דבינו שהרשב"א ס"ל הבי אלא

כוונתו ל"ל שי"א ק"ל הכי. ועלתה על דעת הרשב"א לפרש דברי הי"א כן (תע"ג דהוא לא ק"ל הבי לגינא וכמ"ש) משום דהי"א קיימו וכתבו ז"ל לכ"ש ועירוי אינו מפליט למשמע לאינו מפליט לגמרי. ואי בכלי לאשון שהוא חוס לתוך חוס ק"ל לאוסר לגמרי לא ה"ל לחלק בין כלי לאשון שהוא מבטל לכ"ש אלא ה"ל למלק בין כ"ש לכלי שהוא בכלי קליפה ובטילה וכמ"ש לעיל. אלא ולאי ק"ל דגם חס לתוך חס אינו אוסר אלא בכלי קליפה ובטילה וכמ"ש כן כ"ל לישב דעת דבינו מקושיות בית יוסף. אבל מ"ל לכוונתו היה במ"ש ואפשר שרוצה לומר דחוס לתוך חוס כי דר"ל חוס לכלי שני לא"כ לא הכ"ל חוס לתוך חוס קחס כיון לכאון זה מפורש בגמרא אבלי לאשון ועוד לא"כ לא הכ"ל ע"ז זה לבאון ואינו כן כי קחס בלי הוכחה ולאייה וקיימה: ומה שהקשה הבית יוסף עוד בתמיהא גדולה איך ק"ל דבבינו דחוס לתוך חוס לא יאסר אלא כדי קליפה ובסמוך כתב דהרשב"א לאפיולו בחלוחה אוסר הכל כמישב ג"כ כמ"ש דמ"ש דבינו ואפשר לומר כי לא אהרשב"א כתב דק"ל הכי אלא שק"ל דהי"א ק"ל הכי ומעעם שכתבתי. ועי"ל דשאני מלוחה דבוטף ממנו איר שהוא כבחיתה מש"ה מבליע יותר מחוס לתוך חוס. אלא שזהו דוחק דהא ג"כ בחוס לתוך חוס הבזכר בגמרא מיהי ע"ז דוטב ביטול וכמ"ש דבינו אחר זה לשונו בד"א (לחוס לתוך חוס אוסר כולו) כשבתעבנו דרך ביטול כגון שבפל לתוך המבטל כו' ולו"ק. ולפי מ"ש מיהו מוכרח לומר דמ"ש דבינו בישא ז"ל ואם הוא חס שהוא בכוית בו לא אוסר כמו מבטל. וגם קיים על דברי הרשב"א וכתב זה לשונו ואינו כן אלא אוסר כולו אם הוא בכוות בו דר"ל אפילו כ"ש. וי"ל דקאי דוקא אחוס לתוך חוס ודרך ביטול שהוא בכלי לאשון אלא למדקתם ותלהו בחה שהוא בכוות בו וגם מלבתב בישא זה לשונו לא אוסר כמו מבטל משמע מזה דגם בכ"ש ק"ל דאסר כולו ומשום דלע"ג לאינו מבטל מ"מ לענין הפליטה והבלעה דינו כמו מבטל ולו"ק:

הגהות והערות

ח] ועיין ערך בבית ג שער ג דף עו:

ד) וע"ל כו'. ועמ"ש בס' בס"ק ל"ו ועיין בסי' ק"ט סי"ח וכמ"ש
שם (ס"ק ע"ב): ד(ה) וראוי לחוש ליזהר בדבר לכתחלה. פי' מפני
הוא דבר שדנכו להחיתו מ"כ"ל מותר להניחו ע"ג מיקור מוכן
כלעיל ר"ס ל"ח (ס"ב) מ"מ הכא יש ליזהר לכתחלה בדבר זה ובספרי
האחרונים בדיני עירוי וכלי שני וכמו
לכתוב בתכלית הקלות מה שנוגע
בשרטו הדין דעת רשב"ם שהבילו
הנוסף מי דם מטמא (לק"ה ע"ב)
ומי כיה (לק"ה ע"ב) והרא"ש
(שם סי' מז) והר"ן בשם (כ. ר"ה ולמיתנו)
ומרכלי (ע"ז ר"ס מתנות) והגה"מ קוף
עבודה זרה (פ"ה סי' לא הג"ה ג)
וסה"ת (סי' לקל) דעירוי בכלי שני
ואינו מבשל וכן אינו מפליט ומבליע
כאחד כמו בלי שני ודעת ר"ת
שהבילו כל הנך פוסקים בשם דעירוי מבשל כדי קליפה כמו בלי
ראשון ומוכח דעת רשב"ם דמ"מ עירוי מבליע כדי קליפה כנגון
אם עירה מיקור רותח על היתר לו מלב על גבי בשר מוקר כדי
קליפה אלא דאינו מפליט ומבליע כאחד ולכך מותר לערות על
התרנגולת למולגה וגם מוכח דעת רשב"ם דבלי שני אינו מבליע
בלל אפילו כדי קליפה ודעת ר"ת שהבילו כל הנך פוסקים דלעיל
מוכח דקסבירא ליה דעירוי כמו שמינו מבשל בכולו כך אינו מבליע
בכולו ואלא כמהרש"ל בתשובה סי' ק"מ (אות ח) כתב דלר"ת
הרא"ש מבליע בכולו ובפרישה סי' ק"מ (אות ח) כתב דלר"ת
שהבילו הרא"ש מבשל בכולו והוא תמוה ומוכח נמי דעת ר"ת
לעיל דבלי שני אינו מבליע כדי קליפה וא"כ דעת כל הפוסקים
לעיל והסמ"ג (לאוין סה. לף יב ע"ג) מכללם שעומדים בשות ר"ת
כן הה ואלא כמ"ש מהרש"ל בתו"ש סי' ל"ג (אות ב) לסמ"ג אפילו
כלי חרס בולע בבלי שני וכ"ש דבר מאכל וכן דעת הרבה פוסקים
לשאונים ואחרונים דבלי שני אינו מבליע בלל וכ"פ הרב בת"ח בלל
ל"ג דין מ' ותימה דבהג"ה בת"ח ר"ס תכ"ח משמע דקובר דבלי
חרס שנשתמש בו חמץ בבלי שני אסור ואולי משום חומרא דחמץ
נגע ביה ומ"מ יש להחמיר ולהקור בבלי חרס במקום שאין
הפסד בל כך בשנם שהרמב"ן והרשב"א בתה"מ לף ל"ב (ד"ה ש"
ב.) סוברים דאפילו בבלי נחושת מבליע (שם) וגם יש פוסקים דאינו"ג
דבלי שני אינו מבשל מ"מ מבליע ומפליט וכן בדבר מאכל יש
לקלוף במקום שאין הפסד כ"כ אבל על כל פנים אין לאסור בולו
ד) ראוי לחוש ליזהר בדבר לכתחלה. פי' מפני
הוא דבר שדנכו להחיתו מ"כ"ל מותר להניחו ע"ג מיקור בולו
כלעיל ר"ס ל"ח (ס"ב) מ"מ הכא יש ליזהר לכתחלה בדבר זה ובספרי
האחרונים בדיני עירוי וכלי שני וכמו
לכתוב בתכלית הקלות מה שנוגע
בשרטו הדין דעת רשב"ם שהבילו
הנוסף מי דם מטמא (לק"ה ע"ב)
ומי כיה (לק"ה ע"ב) והרא"ש
(שם סי' מז) והר"ן בשם (כ. ר"ה ולמיתנו)
ומרכלי (ע"ז ר"ס מתנות) והגה"מ קוף
עבודה זרה (פ"ה סי' לא הג"ה ג)
וסה"ת (סי' לקל) דעירוי בכלי שני
ואינו מבשל וכן אינו מפליט ומבליע
כאחד כמו בלי שני ודעת ר"ת
שהבילו כל הנך פוסקים בשם דעירוי מבשל כדי קליפה כמו בלי
ראשון ומוכח דעת רשב"ם דמ"מ עירוי מבליע כדי קליפה כנגון
אם עירה מיקור רותח על היתר לו מלב על גבי בשר מוקר כדי
קליפה אלא דאינו מפליט ומבליע כאחד ולכך מותר לערות על
התרנגולת למולגה וגם מוכח דעת רשב"ם דבלי שני אינו מבליע
בלל אפילו כדי קליפה ודעת ר"ת שהבילו כל הנך פוסקים דלעיל
מוכח דקסבירא ליה דעירוי כמו שמינו מבשל בכולו כך אינו מבליע
בכולו ואלא כמהרש"ל בתשובה סי' ק"מ (אות ח) כתב דלר"ת
הרא"ש מבליע בכולו ובפרישה סי' ק"מ (אות ח) כתב דלר"ת
שהבילו הרא"ש מבשל בכולו והוא תמוה ומוכח נמי דעת ר"ת
לעיל דבלי שני אינו מבליע כדי קליפה וא"כ דעת כל הפוסקים
דלעיל והסמ"ג (לאוין סה. לף יב ע"ג) מכללם שעומדים בשות ר"ת
כן הה ואלא כמ"ש מהרש"ל בתו"ש סי' ל"ג (אות ב) לסמ"ג אפילו
כלי חרס בולע בבלי שני וכ"ש דבר מאכל וכן דעת הרבה פוסקים
לשאונים ואחרונים דבלי שני אינו מבליע בלל וכ"פ הרב בת"ח בלל
ל"ג דין מ' ותימה דבהג"ה בת"ח ר"ס תכ"ח משמע דקובר דבלי חרס
שנשתמש בו חמץ בבלי שני אסור ואולי משום חומרא דחמץ
נגע ביה ומ"מ יש להחמיר ולהקור בבלי חרס במקום שאין
הפסד בל כך בשנם שהרמב"ן והרשב"א בתה"מ לף ל"ב (ד"ה ש"
ב.) סוברים דאפילו בבלי נחושת מבליע (שם) וגם יש פוסקים דאינו"ג
דבלי שני אינו מבשל מ"מ מבליע ומפליט וכן בדבר מאכל יש
לקלוף במקום שאין הפסד כ"כ אבל על כל פנים אין לאסור בולו

נקודות הכסף

ג) ורש"ל כו'. כבר הבאתי בס"ד ס"ק ס' על מהרש"ל בה וכתבתי
שם בקצרה וכתבתי שבספרי האחרונים בה ולפי שהוא משמש לדעת
מהרש"ל פכ"ה סי' ע"א לכן אחזור להתעורר ולהראות בראיות
ברורות דבלי שני אינו מבליע בכולו דהא. ולאו כ"ע מודו דעירוי
אפילו בפקק הקלות עדיף מבלי שני וכלאומתא בפוסקים בכמה
לוחתי ואפילו עירוי אלא בפקק הקלות ס"ל לרשב"ם ולר"ת ושאר
הרבה פוסקים דאינו מבליע יותר מבלי קליפה שהרי רשב"ם
והעומדים בשיטתו הבילו דאינו אלא בעירוי בבלי שני ולכן דעת
בולו (פקחים עו.) דאם לתוך בולו קולף מעוס לתתאה גבר אלמא
עירוי בכ"ש ואינו מבשל ור"ת והעומדים בשיטתו מתרצים דהך
דפרק בולל בולין כיון דקולף י"ל דמבשל בדי קליפה א"כ לכ"ע
הך דפרק כ"ל תיירי בעירוי ממש ואפילו הבי אינו מבליע בבולו
וא"כ כ"ש בלי שני ואפילו לקלת פוסקים דמתרצים הך דפ' כ"ל
בנפקק הקלות מ"מ מוכח דבנפקק הקלות אינו מבליע רק כ"ק
ופשיטא לכ"ש גרע מנפקק הקלות א"כ מוכח מהש"ס וכל
הפוסקים דעכ"פ אין כ"ש מבליע בבולו ומו דעת הרבה
פוסקים דכ"ש אינו מבליע בבולו וכמו שאמר וכ"ע מיהו אינו
מבליע בבולו שהרי רשב"ם וכל הפוסקים העומדים בשיטתו
מפרשים הך דפרק כ"ל בעירוי ממש וס"ל דעירוי בכ"ש א"כ
מוכח דבכ"ש אפילו קליפה לא בעי דע"כ לא בעי התם בפ' כ"ל
בש"ס התם אבל כשעירהו לכ"ש שבבר נעטן לא נריך תו אפילו
קליפה וא"כ אפילו ר"ת והעומדים בשיטתו לא אמרתן דבלי שני
בהא ארשב"ם דבלי שני אפילו קליפה א"כ ותו דהרי גם ר"ת
מפרש הך דפרק כ"ל בעירוי ממש וס"ל דתתה גבר אלא
דלאומתא ליה בלא ומבשל כ"ק אם כן כשעירהו לכ"ש שבלטנן
בבר תו לא מבליע בלל דאל"כ לא ס"ל לש"ס לחיתר אדקאמר
ליה א"ל לא בלא בלא פורתא ע"ש. והנה הנוסף והרא"ש פרק בולה
ז) ורש"ל כו'. כבר הבאתי בס"ד ס"ק ס' על מהרש"ל בה וכתבתי
שם בקצרה וכתבתי שבספרי האחרונים בה ולפי שהוא משמש לדעת
מהרש"ל פכ"ה סי' ע"א לכן אחזור להתעורר ולהראות בראיות
ברורות דבלי שני אינו מבליע בבולו דהא. ולאו כ"ע מודו דעירוי
אפילו בפקק הקלות עדיף מבלי שני וכלאומתא בפוסקים בכמה
לוחתי ואפילו עירוי אלא בפקק הקלות ס"ל לרשב"ם ולר"ת ושאר
הרבה פוסקים דאינו מבליע יותר מבלי קליפה שהרי רשב"ם
והעומדים בשיטתו הבילו דאינו אלא בעירוי בבלי שני ולכן דעת
בולו (פקחים עו.) דאם לתוך בולו קולף מעוס לתתאה גבר אלמא
עירוי בכ"ש ואינו מבשל ור"ת והעומדים בשיטתו מתרצים דהך
דפרק בולל בולין כיון דקולף י"ל דמבשל בדי קליפה א"כ לכ"ע
הך דפרק כ"ל תיירי בעירוי ממש ואפילו הבי אינו מבליע בבולו
וא"כ כ"ש בלי שני ואפילו לקלת פוסקים דמתרצים הך דפ' כ"ל
בנפקק הקלות מ"מ מוכח דבנפקק הקלות אינו מבליע רק כ"ק
ופשיטא לכ"ש גרע מנפקק הקלות א"כ מוכח מהש"ס וכל
הפוסקים דעכ"פ אין כ"ש מבליע בבולו ומו דעת הרבה
פוסקים דכ"ש אינו מבליע בבולו וכמו שאמר וכ"ע מיהו אינו
מבליע בבולו שהרי רשב"ם וכל הפוסקים העומדים בשיטתו
מפרשים הך דפרק כ"ל בעירוי ממש וס"ל דעירוי בכ"ש א"כ
מוכח דבכ"ש אפילו קליפה לא בעי דע"כ לא בעי התם בפ' כ"ל
בש"ס התם אבל כשעירהו לכ"ש שבבר נעטן לא נריך תו אפילו
קליפה וא"כ אפילו ר"ת והעומדים בשיטתו לא אמרתן דבלי שני
בהא ארשב"ם דבלי שני אפילו קליפה א"כ ותו דהרי גם ר"ת
מפרש הך דפרק כ"ל בעירוי ממש וס"ל דתתה גבר אלא
דלאומתא ליה בלא ומבשל כ"ק אם כן כשעירהו לכ"ש שבלטנן
בבר תו לא מבליע בלל דאל"כ לא ס"ל לש"ס לחיתר אדקאמר
ליה א"ל לא בלא בלא פורתא ע"ש. והנה הנוסף והרא"ש פרק בולה

משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה
ד) [יא] (ועי"ל קיתון ע' מדין בשר שנכפל (ה) לעיל):
ב [יב] ל חום של (ו) כלי ראשון (ז) שהיד
סולדת בו מבשל ואוסר כולו [יג] אבל חום
של כלי שני אינו מבשל [יד] ה ויש אומרים
שגם כן אינו מפליט ולא מבליע [יד] כד ו ויש
אומרים דמכל מקום הוא מפליט ומבליע
ואוסר [טו] כדי קליפה (ד) ה) וראוי לחוש
(ד) וראוי לחוש ליזהר כו'. ג) וכש"ל פרק כל הבשר סי' ע"א כתב
וז"ל לפסק הלכה כהי דבלי שני אינו מבשל ג לפילו יד קולת בו
וגם אין מפליט ומבליע כלאחר כגון דבר אוקור שנאסר כבר ודבר
היתר שבאו בבלי שני אין מקפיין זה מזה אבל בדבר אוקור שנפל
בבלי שני של היתר אז היתר
לאוקור שפיר בולע ואוסר עד כולו
מאחר שהיד קולת בו כמו בבלי
ראשון וכל שכן בעירוי עכ"ל. וכן
בלע"ד לפרש דברי העור במה
שהקשה על הרשב"א (תוס"ק ב"ל
ע"א ב.) כאן לפי שראיתי פירושים
שונים ולא נתקררה לעתי ט) במה
שכתב שעור חוס לתוך חוס כי
מלן לבר שמיה כי אם בפירוש זה
דהעור בקלק מלשון הרשב"א
שכתב אלא כל חוס שע"י האש מפליט ומבליע אין היד קולת בו
מלבילו בבלי שני כל התמיות שלו בבלל אחד להתמיר אם כן כדין
היותר חמור בו דהיינו אם לתוך חם כן יהיה היותר קל דהיינו
אין היד קולת בו ובבולהו יהיה אסור בולו ובזה כתב שאין ראיה
מחוס בית השחיטה דשם אין אוקר רק כדי קליפה אלא ע"כ דהא
דקאמר הרשב"א דשוין הם בל דינו בלי שני דהיינו דבן"ל גם בחם
בתוך חם שהוא יותר חמור שני ליה בקליפה ועל זה כיון ואמר
דגם באין היד קולת בו יש בו אוקור זה ועל זה אמר שראה
לקלת מחבריה שכתבו בבלי שני שהיין כן ובזה מתורץ תמוהת
ר"י על העור ועל זה אמר העור באמת זה אינו בבלי שני אפילו
בשונו לתוך חם רק שהיד קולת בו אסור בבולהו וכ"ש בחם לחם
ודינו לענין מפליט ממה שבתוכו להבליע לדבר אחר כמו בבלי
ראשון אף על פי שלענין בישול יש חילוק דין בלי ראשון לבלי
שני כמ"ש א"ש בסי' ס"ר (ס"ג) מ"מ לענין מבליע ומפליט
אין חילוק א"כ יש חילוק בבלי שני ולא היה לרשב"א לבלול בל
דינו בחד בללא בך בללה לענינות דעתי ביאור דברין ויולא
מזה לאף בבלי שני שהיד קולת בו אוקר בולו וכמו שכתבתי
בשם רש"ל וכן פירש ר"י (קקד:) דברי העור בתקבלת
במה שכתב ואם הוא שהיד בבוית בו אז אוקר כמו מבושל
דהיינו אפילו בבלי שני ולפי זה בל האחרונות שבתבו בקיתון ל"ל
(ס"א) מענין בן יומו הוא ג"כ בבלי שני ולא כמו שכתב רמ"א
שם דיש הבדי על שם אי"ה אם הכף בן יומו דהיינו שנמשנו בו תוך
ל(ד) וראוי לחוש ליזהר כו'. ג) וכש"ל פרק כל הבשר סי' ע"א כתב
וז"ל לפסק הלכה כהי דבלי שני אינו מבשל ג לפילו יד קולת בו
וגם אין מפליט ומבליע כלאחר כגון דבר אוקור שנאסר כבר ודבר
היתר שבאו בבלי שני אין מקפיין זה מזה אבל בדבר אוקור שנפל
בבלי שני של היתר אז היתר
לאוקור שפיר בולע ואוסר עד כולו
מאחר שהיד קולת בו כמו בבלי
ראשון וכל שכן בעירוי עכ"ל. וכן
בלע"ד לפרש דברי העור במה
שהקשה על הרשב"א (תוס"ק ב"ל
ע"א ב.) כאן לפי שראיתי פירושים
שונים ולא נתקררה לעתי ט) במה
שכתב שעור חוס לתוך חוס כי
מלן לבר שמיה כי אם בפירוש זה
דהעור בקלק מלשון הרשב"א
שכתב אלא כל חוס שע"י האש מפליט ומבליע אין היד קולת בו
מלבילו בבלי שני כל התמיות שלו בבלל אחד להתמיר אם כן כדין
היותר חמור בו דהיינו אם לתוך חם כן יהיה היותר קל דהיינו
אין היד קולת בו ובבולהו יהיה אסור בולו ובזה כתב שאין ראיה
מחוס בית השחיטה דשם אין אוקר רק כדי קליפה אלא ע"כ דהא
דקאמר הרשב"א דשוין הם בל דינו בלי שני דהיינו דבן"ל גם בחם
בתוך חם שהוא יותר חמור שני ליה בקליפה ועל זה כיון ואמר
דגם באין היד קולת בו אוקר זה ועל זה אמר שראה
לקלת מחבריה שכתבו בבלי שני שהיין כן ובזה מתורץ תמוהת
ר"י על העור ועל זה אמר העור באמת זה אינו בבלי שני אפילו
בשונו לתוך חם רק שהיד קולת בו אסור בבולהו וכ"ש בחם לחם
ודינו לענין מפליט ממה שבתוכו להבליע לדבר אחר כמו בבלי
ראשון אף על פי שלענין בישול יש חילוק דין בלי ראשון לבלי
שני כמ"ש א"ש בסי' ס"ר (ס"ג) מ"מ לענין מבליע ומפליט
אין חילוק א"כ יש חילוק בבלי שני ולא היה לרשב"א לבלול בל
דינו בחד בללא בך בללה לענינות דעתי ביאור דברין ויולא
מזה לאף בבלי שני שהיד קולת בו אוקר בולו וכמו שכתבתי
בשם רש"ל וכן פירש ר"י (קקד:) דברי העור בתקבלת
במה שכתב ואם הוא שהיד בבוית בו אז אוקר כמו מבושל
דהיינו אפילו בבלי שני ולפי זה בל האחרונות שבתבו בקיתון ל"ל
(ס"א) מענין בן יומו הוא ג"כ בבלי שני ולא כמו שכתב רמ"א
שם דיש הבדי על שם אי"ה אם הכף בן יומו דהיינו שנמשנו בו תוך
כל הפוסקים אלא כוותיה ואין כאן מקום להאריך:

באר הגולה

ל מקקנת הגמרא שבת דף מי:

ה עוד בשם הרשב"א בשם י"ל:

ו שם הרשב"א לדעתו מדין חוס בית השחיטה לאיתתו לעיל בקיתון י. קעיף לי ומדין הבקלים לאיתתו בקיתון ל"ל קעיף י"ח:

דגול מרבבה תנינא

ג. אפילו היד סולדת בו וגם אינו מפליט ומבליע כאחד. עיין בכס"ל פרק כל הבשר קיתון ק"ל והעולה מזה שבלי שני אינו עושה רק פעולה אחת לו להפליט לו להבליע אבל לא שניהם יחד שיבליע הפליטה ואם כן אם נתנו כף חולבת ב"י לקערה עם בשר ודונב הכף אסורה וגם הבולעב, והקערה והבשר מותרין ע"ש, ע"כ:

גליון מהרש"א

בג אבל חוס של כלי שני אינו מבשל. ואם שואב בבלי מן בלי ראשון עיין ש"ך סוף סי' ק"ו:

כד וי"א דמ"מ הוא מפליט ומבליע. אפילו בבלי סי' צ"ה ש"ך ס"ק כ:

כה ודלא כמ"ש מהרש"ל באו"ש כו' אפילו בלי חרס. עי' גליון במחבר ריש סימן זה על תיבת כמבושל:

הגהות והערות

טו) הלבו"ש והא"ב בהגהות הגיהו וגם יש פוסקים דאע"ג דבלי שני אינו מבליע ומפליט, אבל בכ"ח מבליע, וכן הגיה הפרי מגדים. וכתב המשמרת שלום דלפני הפרמ"ג היתה הגירסא בש"ך וגם יש פוסקים דכ"ש אינו מבליע ומפליט, ואין לזה פירוש. והמשך לשלפנין. לכן הגיה הפרמ"ג כנ"ל, אך לפנינו הגירסא בש"ך נכון מאד, וכ"ה הלשון בארוך להש"ך בד"ה ולענין הלכה, וגם מדברי החכ"א בלל נט ס"ו שמביה שצ"ל כמ"ש לפנינו, נראה שלפניו היתה גירסא אחרת, ובש"ך דפר"ד הגי' כלפנינו רק חסר תיבת מ"מ:

אמרי בינה

ט) במה שכתב חטור חום לתוך חום כו'. ד"ל הטור כתב הרשב"א י"א שאין מפליט אלא בלי ראשון שהוא מבשל אבל בלי שני ועירוי אינו מפליט ולא נהירא שהוא בית השחיטה וחלב הבקלים פולטים שהם פחותים מבלי שני אלא בל חום שעל ידי אש מפליט אפילו אין יד סולדת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

חמה למעלה דאמרינן לקמן אדמוקיר העליון בלע התחתון פורתא מיניה וכן כל דבר המפליט ה״נ מבליע ואם תנתן ביורה רותחת צריך ס׳ נגד קליפתה והוא עצמה נשארת באיסורה לעולם כדאי׳ לקמן בתשובת הגעלה:

ז ודווקא בשר שהועלה בקערה דליכא דוחקא אבל בשר רותח שהיד ס״ב שנחתך בסכין ש״ח שהוא בן יומו מתשמיש רותח או בסכין של שאר איסורין אגב דוחקא דסכינא בולע בכולו וצריך ס׳ נגד כל החיכת הסכין פי׳ נגד כל הלהב של הסכין במקום שחתך הבשר (מהרי״ש). ול״ד לכלי שני בדבר יבש ליכא דפנות המקררות ומבשל מיהא כל זמן שהיד ס״ב ומפר׳ הר״ף ול״ד לשוחט בסכין של א״י דאמר רב קולף את בית השחיטה דהתם אפי׳ למאן דאמר דבית השחיטה חם מ״מ שאר כל הבהמה אינה חם. והסכין ש״ח צריך הגעלה ואם אין ס׳ הבשר אסור אפי׳ בהנאה ומיהו בס׳ נגד החיכות הסכין סגי וא״צ אף ממה שבתוך הקתא מק״ו מתחיבת כף דמחסר בקדירה רותחת וכל זמן שהיד ס״ב בבשר נידון ככ״ר ובולע ומפליט. ול״ד לכלי שני שאינו מבשל אפי׳ כשהיד ס״ב דהתם איכא דופני הכלי דמצננין אותה כל שעה ואע״ג דאין כאן גם דופני הכלי ראשון שמחזיק לו החמימות זמן ארוך ואינו מבשל מיבלע מיהא בלע מידי דהוי עירוי שנחשב לחומ׳ ככלי ראשון אע״פ שאין לשם ג״כ דופני הכלי:

ח ודווקא סכין של סעודה שתשמישו לרותח ממש אבל אם חתך רותח בסכין ששחט בו כתב הרמב״ם פי״ז דא״מ ומייתי לה במרדכי פ׳ כל הבשר שמותר בדיעבד. אך מ״מ קליפה או נטילת מקום בעי מאחר שהוא חם דאי אפשר שלא ידבק עליו איזו ליכלוך. אמנם אם נראה עליו מקודם דם בעין בזה צ״ל שצריך ס׳ נגד אותו הדם בעין ודוקא שהוא ב״י מתשמיש רותח כדפריש אבל אם אין ב״י מתשמיש רותח אפי׳ אם נשתמש לצונן בו ביום הבשר מותר בקליפה או בנטילת מקום לכל היותר אפי׳ אם אין בו ס׳ נגד מקום חתך הסכין וקיי״ל סתם כלי של ישראל ב״י הן כדאי׳ לעיל. (נ״ב ודלא כצהרי״ם והרי״ד בשם הרי״ף) וכתב ר״ב אמנם הבשר צריך קליפה במקום החתך אפי׳ אם לא נשתמש בו ביום אפי׳ לצונן מחמת שמנונית בעין שעל הסכין דבשמנונית בעין אין חילוק בין ב״י לשאינן ב״י וארי״ וכ״כ בסמ״ק וסתם סכין שאינו מקונח בכונה או שלא ניעצה י׳ פעמים בקרקע יש עליו שמנונית בעין. ונכון לקלוף הבשר כ״פ אפי׳ אם שניהם צוננים דלענין שמנונית בעין שעל הסכין אין ראוי לחלק גבי קליפה בין רותח לצונן משום דוחקא דסכינא. ומעשה בסכין של חלב שלא היה ב״י מדבר רותח וחתכו בו בשר רותח והתיר ר״י מקורבי״ל בעל הסמ״ק הבשר וצוה להגעיל הסכין והיינו מטעם דהוה כתחיבת כף שאינו ב״י שהמאכל מותר ובכלי גזרינן שאין ב״י אטו ב״י ואע״ג דהסכין הוה דבר יבש ואיסורו רק מחמת בלוע מ״מ מתפשט שפיר לבשר כדאיתא לעיל דבכלים אמרינן שפיר שפולט אף בלתי רוטב א):

ט ומטעם דלעיל אסור לתחוב לכתחילה אפילו סכין של בשר בבשר שנמלח בשפוד לראות אם נצלה היטב וכן בכבד וכחל בשעת צלייה משום דלפעמים יש בהן גומות מליאות דם וחלב בכחל והסכין אין לו לפלוט דבר מגופו אמנם בדיעבד נהיג עלמא בדם פליטה ובחלב

הגהות

א) והכשר המיר מטעם שהסכין לא היה ב״י ומשמיני לומן שנשתמש בו מעט לעת לא משוי ליה הטעם לגמרא ואין בו איסור אלא מחמת איסור בעין שבעליו

דמסתמא מלוכלך כדאי לקמן ונקליפה סגי ואם יש ס׳ נחתיכה אחת נגד ליכלוך של לד ל׳ מהסכין אף קליפה לא בעי. שפיל״ה:

שחיטה להתיר וסומכין על ר״ת והרא״ש שכתבו שלא נאסר הסכין בהכי ומותר להשתמש בו אפי׳ דבר חם לכתחי׳ בלתי שום ליבון והגעלה ואפי׳ אם נצלה באותו פעם כמאכל בן דרוסאי. ולשון א״ז ותימא שכבר נהגו בו העול׳ היתר׳ וכ״כ במרדכי פרק כל הבשר בשם ראבי״ה להיתר מטעם דדם מישריק שריק והוה לי׳ כדף שמולחין עליו וכ׳ ועוד דא״כ לגבי מליחה היה אסור אפי׳ בכלי מנוקב משום ציר עכ״ל. ודוקא בדם דשייך ביה מישריק שריק ובחלב שחיטה שהיא מדרבנן אנו מתירין השפוד והסכין בדיעבד כדפריש (מהרי״ש):

י אבל אם חתך (הגה״ה) בשר חם בסכין חלב בן יומא או שחתך אף בסכין של בשר צלי חם שלא נקרוהו מחלב בין קודם גמר צלייתו בין לאח״כ השפוד והסכין אסור אפי׳ בדיעבד אם נשתמש בהן במע״ל קודם שיתלבנו א) ולא נתיר הסכין מטעם שכל שאיסור ע״י בליעה אין חוזר ואוסרת דבר אחר בלתי רוטב דבחלב חשוב הכל כחתיכת האסור עד ס׳ ועוד דאגב דוחקא דסכינא בלע מיהא כדי קליפה:

יא ומהאי טעמא צריך ללבן השפוד שצלאו בו בשר שלא שהה במליחה או כבד או כחל. ואם של עץ הוא אין לו תקנה ללבנו וצריך לשרפו מיד דלא ליתי לידי תקלה משום דשאיב אליו הדם והחלב כדרך האור ששאיב. ומיהו אם שכח וחזר וצלה בשר ששהה במליחה בשפוד שצלה בו בשר שלא שהה וכבד וכחל. כ׳ בס׳ אשיר״י סוף פרק כל הבשר שהבשר מותר. וכן כתב הר״י מדורא שנהגו העולם להתירו בדיעבד. והיינו בין שהשפוד הוא של ברזל או של עץ וגם השפוד אם הוא של ברזל אין צריך ליבון עוד אפי׳ לכתחילה דמסתמא כבר פלט מה שיש לו לפלוט:

יב ומיהו אם חתך תפוח שצלו בו תולע והוא חם שהיד ס״ב אם לא חתך תוך התולע עצמו אין הסכין צריך הגעלה אלא סגי לו בהדחה צונן והיינו אפי׳ בתפוח קטן כחצי ביצה דבגדול משיעור זה נוהגין להתיר אף גוף התפוח עצמו מטעם דיש בו ס׳ כדאי׳ לעיל. ואע״פ שכל התפוח אסור ואם יפול לקדירה צריך ס׳ נגד כולו ואפי׳ המאכל והקדיר׳ אסור אפי׳ בדיעבד דמאחר שאין איסור התפוח מחמת עצמו אע״פ שבבישול עצמו אמרי׳ שחשוב כדבוק בו האיסור היינו לענין שמה שאצלו אינו מסייע לבטל האיסור מ״מ אינו חשוב איסור מגופו לשום דבר כדאשכחן ג״כ בכבד וכחל ולב שאע״פ שחשוב כדבוק בו איסורו אם נתבשל עמו. מ״מ לא הוי בעבור זה איסורו מגופו וא״כ הוי הכא ג״כ בכל דבר שנאסר ע״י בליעה שאין אוסר דבר אחר בלתי רוטב ואין שייך לחלק הכא מטעם דוחקא דסכינא דבתפוח צלוי אין שייך כל כך דוחקא דסכינא שיאסר הסכין בדיעבד ועוד ק״ו הוא מסכין שחתך כבד וכחל ובשר קודם גמר צלייתן שנהגינן בו היתר אליבא דמאן דפריך שם טעמא דדם מישריק שריק כ״ש שאין לאסור הסכין שתחב בביצה רותחת הנאסרת מדם דרבנן:

יג ומיהו אם בודאי חתך תוך התולע שמא הסכין צריך הגעלה ואפי׳ בסכין גדול ותולע קטן דאין בכלי לבטל האיסור ואפי׳ בתפוח שיש בו ס׳ דאע״פ שהטעם נתבטל מ״מ גוף האיסור עצמו נשאר באיסורו. ול״ד לטיפת חלב שנפל על סכין של בשר דאמרי׳ לקמן שאין מרתיח הסכין ובהדחה סגי דהכא כבר נתחמם הסכין תוך התפוח עצמו קודם שיגיע לתולע. (ודלא כאיג׳ מהרר״י בי״ד י״ד) שאילה:

יד ודוקא בחמי האור אבל ברתיחות מליחה כדאיתא לקמן בתשובת תמיכת ממו׳ וכדבר מס אין מילוק בין כלי לתמיכה:

הגהות

א) ומפילו אם לא נתבר ממלב הדיבוק אלא רק מבליעת חלב ומלב מפעמע שפיר ממתיכה לתמיכה אלמי רוטב

לא שנאמר דר"נ לא דייק בשיעור, אלא בא לומר שהאיסור אינה מן המגין גבי גיד וגבי ביצה, משא"כ לגבי כחל שהיא מן המגין, אבל לעולם צריכה גבי ביצה אחת יותר, ואף שהרשב"א בחידושיו (ד"ה איתמר) השיג על הרמב"ם, וכתב מאחר שלא איירי הכא אלא בפליטת איסור, מה מועיל שהיא בריה, אין חילוק בין פליטת שאר איסור לפליטת בריה, לעולם הוא בס', אם לא שנפרש כמ"ש הרמב"ן, לי' נראה שלא ירד כלל לטעמו של הרמב"ם, וז"ל בהלכות מ"א (פט"ו הי"ט-כ) ביצה שנמצא בה אפרוח, שנשלקה עם ביצים המותרות, אם היתה עם ס' ואחת [והיא] הרי הן מותרות, היתה עם ס' כלבד נאסרת הכל, מפני שבריה בפני עצמה היא, שעשו היכר בה והוסיפו בשיעורה, אבל ביצת עוף טמא שנשלקה עם ביצת עוף טהור, לא אסרה אותם, ואם טרפם אלו עם אלו, או שנתערבה ביצת עוף טמא או ביצת טריפה עם בצים אחרים, שיעורן בס' ע"כ, והנה הוא סובר שדעת הרמב"ם, מאחר שביצה היא בריה בשיש בה אפרוח, משום הכי הוסיפו בפליטה, א"כ בגיד נמי שהוא בריה למה לא הוסיפו בשיעורו, וכן כל בריה בשנתבשל עם ההיתר נוסיף בשיעור, וכן מהו שאומר עשו בה היכר, אם תלוי הענין בחשיבות הביצה מהו שעשו בה היכר, אלא כך הוא דעתו, מאחר שביצה שיש בה האפרוח הוא מין של היתר, שהרי הביצה מותרת, ואף האפרוח סופו להיות מותר, אלא שבריה בפני עצמה הוא, ונאסרה, לא מן הכח' היוצא מן הטמא, ולאו שסופו להיות טמא, ומשום הכי עשו בה היכר, להוסיף על שיעורה, כדי שלא תקיל ותזלזל בה בתערובת, והשתא עלו דברי הרמב"ם יפה, אבל מ"מ אין לסמוך עליו ולהקל, ולומר שאם ביצה טמאה או טריפה נתבשלה עם שאר ביצה להתיר בס', (בשאר) [כשאר] איסורין, אלא בעינא ס' ואחד, דשמא עיקר הטעם שאין הביצות שוות.

ותו מסקינן, ההוא כזית תרבא דנפל לדיקולא דבישרא, פי', קלחת, סבר רב אשי לשיעוריה במאי דבלע דיקולא, א"ל רבינא לר"א האי דיקולא דהיתירא בלע דאיסורא לא בלע, וכדפרישית לעיל בס' ל"ד, ותו מסקינן, ההוא פלגא דזיתא דתרבא נפל לדיקולא דבישרא, סבר מר בר ר"א לשעורי בתלתין פלגא דזיתא, א"ל אבוה לאו אמינא לך לא תזלזל בשיעורי דרבנן, ועוד האמר ר"י חצי שיעור אסור מן התורה, וכתב הא"ז (ח"א סימן תנ"ה) הלכך אפי' חצי זית חלב או נבילה או פחות, בעינן ס', ולא מזלזלין בשיעור דרבנן, ודוקא דומיא דחלב ונבילה, אבל בדבר שעיקר איסורן דרבנן, ולית ביה איסור דאורייתא, אפילו כזית וטפי מכזית בטל ברובא בעלמא, ולכתחילה נמי מבטלינן ליה, כדפירש בפרק בתרא דע"ז ע"כ, ולשם (ח"ד סימן רע"א) פירש דבין ביבש בין בלח מבטלו לכתחילה במין במינו, מאחר דליכא למיגזר אטו שלא במינו, מאחר דליכא דאורייתא, וכן הורה ר' שמחה הלכה למעשה, אבל בשלא במינו פשיטא דבלח אוסר עד נתינת הטעם, ועיין לקמן בסי' נ"ט:

מד. דין דגים קטנים שנתבשלו, ונמצא בהן דג טמא, אם מכירו זורקו, והשאר מותר בס', אבל ביצים שנתבשלו, ונמצא באחת מהן אפרוח, הכל אסור, שמא לסוף עירוי עם מעט מים, ונשאר עם כ' ביצים, ונאסרו, וחזרו ונוגעים לכל הבצים שיוציאם, לכן טוב להמתין עד שיצטנן קודם שיוציאם מן המחבת, או ישים מים צוננין עמהם לצננם, אבל אין צריך להגעיל המחבת, אף אם לא המתין כו':

פסק, כתב סמ"ג (לאוין קל"ב) שרביטי גושים של פולי"ם ושל פוריש שנתבשלו, ונמצא תולע באחד מהן, השרביט שנמצא בה התולע זורק לחוץ, והשאר יש שאוסרין אפילו ע"י ס' של היתר שיש במחבת, (ומין) [וכן] דגים קטנים שנתבשלו, ונמצא אחד מהן דג טמא, הדג טמא זורק לחוץ, והשאר יש שאוסרין אפילו ע"י ס', לפי שכשמערה המים חמין לחוץ, פעמים בסוף העירוי עם מעט מים ישנו לדג טמא עם כ' דגים או ל', ונאסרו, וחוזרין ונוגעין חמין לכל שאר הדגים, ואמר הרב ר"ב בשם ר"י (סה"ת סימן ל"ה) שהן מותרין, מפני שאותן הד' או הל' בטילים ברוב בתערובות, כי אין שייך לומר בריה לא בטלה אלא בבריה שאיסורה מחמת עצמה, ולא מחמת בליעת איסור אחר, ואין חוזרין ואוסרין השאר, אע"פ שנוגעין בהן חמין, לפי שהאיסור הנבלע ואין איסורו מחמת עצמו, אינו חוזר ונפלט ביבש, אלא ע"י מים שעמה, כמו שנבאר בע"ה במצות בשר בחלב ע"כ, והנה מ"ש ע"י מים שעמה, ר"ל מים רותחין, וכן הלשון בסתם בש"ד (סימן נ"א) ופי' בכלי ראשון, לאפוקי מה שהוא בקערה, שהוא כלי שני, אינו מפליט ומבליע האיסור שבתוכו לדבר אחר, כל זמן שאינה אסורה מחמת עצמה, אבל אם האיסורים מחמת עצמה, אז היו אסורים בנגיעה אף בלא רוטב, אף אחר שבאו לכלי שני, כל זמן שהיד סולדת בהן, דלא שייך כלי שני אלא במים ורוטב, וכל דבר הצלול, שמתערב מיד באחת, ונתקרר במהרה, אבל לא בחתיכת בשר או דג, וכל דבר שהוא גוש, דכל זמן שהיד סולדת בו עומד בחמימתו, מפליט ומבליע שפיר, ומשום הכי נראה דדוחן ואורז ג"כ, אחר שנתערו מקדירה לתוך קערה, כל זמן שהיד סולדת בו וחמים, הן ככלי ראשון, ונ"מ לענין בשר בחלב, שאם הכף בן יומו מבשר, והדוחן בלוע מן חלב, או איפכא, נאסר המאכל משום בשר בחלב, וגם נאסר הכף בבלוע זו, אוסר אח"כ קדירה אחרת אם תחבו לתוכו, א"נ אם הכף של גוים, אז נאסרה בבליעת איסור, שאוסר אותו תבשיל של דוחן כו' לפי מ"ש, שהכלי אוסר דבר אחר אפילו בלא רוטב, אבל אם אותו התבשיל נאסר כבר בבליעה, לא נאסר הכף בלא רוטב, מאחר שהמאכל אינו אוסר מחמת עצמו, וכ"ש שאם המאכל הוא של חלב או של בשר, שאין הכף נמי נעשה כמוה, ולהיות בן יומו, ולאסור אח"כ קדירה אחרת משום בשר בחלב, מאחר דכולו היתר, דלא גרע מדבר הנאסר בבליעה, שאין אוסר בלא רוטב, כ"ש בכולו היתר, וכמ"ש לקמן.

נחזור לדברי הסמ"ג, אמנם ביצים שנתבשלו, ונמצא באחד מהן אפרוח או דם, הכל אסור, דאין רגילות לבשל ביצים כ"כ ביחד, שיהא כ' ביצים או ל' ביצים שנאסרו בטלין בתערובת ברוב של היתר, לכן טוב להמתין עד שיצטנן קודם שיוציאם מן המים שנתבשלו שם, ואם רוצה למהר ישים מים צוננין עמהם לצננם תחילה, כתב מורי ר"י, כי אעפ"כ לא היה מצריך ר"י להגעיל המחבת, כי אמר בשביל ספק כזה אין לחוש שנשארו לבסוף, אלא העמד המחבת במקומו, בחזקת כשרות שהיתה מתחילה, ועוד היה ר"ש אומר טעם אחר להתיר, שיש לנו לומר דאיסורא ברובא איתא, כדאיתא בפ' התערוב' (זבחים ע"ד ע"א) גבי טבעת של ע"ז שנתערבה, הלכך אין לתלות שבסוף העירוי עם מעט מים נשאר שם הדג טמא ע"כ,

הלכות אבל

באר הגולה

י סם כשם ה"ל פרק: יא ב"י וכדעת המולקים עליו דלא אמרינן מה מקלמו מה כולו:

דגול מרבבה

[ו] [מגיגא] צריך להפריד הבצלים מהתבשיל ע"י סינון. וצריך שיעמדו עד שיצטנן דאם לא כן יש לחוש שישאר עם פתות מששים ויחזור ויאסור הכל ועיין סימן ק"ז, ע"כ:

גליון מהרש"א

כז בשר רותח שחתכו. ובליבא דוחקא דסכינא אלא שמונח בשר רותח אוסר רק כדי קליפה סעיף ח': כח אם אין בה ששים כנגד. עיין גליון ש"ך סימן צ"ב סק"ב:

הגהות והערות

ו) עיין פרי מגדים שכתב דיש כאן טעות סופר ומגיה באיסור והיתר הארוך כלל לז דין ו, ועיין ביד יהודה (פירוש הארוך אות לד) שכותב דיש טעות סופר בפרי מגדים וצריך להגיה כלל לז דין ז:

אלא נמהה ונתמעך וא"ל להפרישו אבל אם מתכו הבצל בסכין של איסור אפילו יש ששים [ו] צריך להפרש הבצלים מן התבשיל ע"י סינון או בענין אחר במה שאפשר דקי"ל אפשר לסומנו אסור ע"כ ועיין לקמן סימן ל"ו: **כד)** וכל שכן בקדירה כו'. כלומר כל שכן בקדירה דאינו אלא נ"ט בר נ"ט דאמרינן הכי ועיין בס"ק כ"ב: (סעיף ז) **כה)** בשר רותח כו'. אפילו היה הסכין למטה והבשר למעלה דממילא הוא נוגע דאגב דוחקא דסכינא בלע טובא כן מוכח באיסור והיתר האדוך בכלל כ"ז דין י' ח): **כו)** כל החתיכה אסורה כו'. ולא דמי לאלו דאמרינן בית השמיטה רותח וסגי בקליפה דהתם אין כל הבהמה רותחת אלא מקום בית השמיטה לבד אבל חתיכה כולה רותחת כו' עוד בשם ה"ר פרץ וכתב מהרש"ל פכ"ה סימן נ"ט והוא הדין דהוה אלי לחלק דגבי סכין שאמט בה שהאיסור משום דס אמרינן מישרק שריק אלא מחמת רוב דס הוא דבולע קצת ולא נאסר כל כך משום הכי סגי בקליפה משא"כ בבליעת בשר או חלב עכ"ל ולא עמדתי על סוף דעתו דודאי לא עלה על הדעת לדמותו לסכין שאמט בה בשרה דהתם ודאי אפילו קליפה לא בעי דאיידי דצריך למיפלט דמא לא בלע דמא. וכדאיתא בש"ס (חולין קיא:) ונתבאר לעיל סימן י' אלא המתירין מדאמי לה לסכין של גוי שאמט בה דאמרינן בפ"ק דחולין (דף ח' ע"ב) דאפילו לא"ד בית השמיטה רותח סגי בקליפה וכן הוא בהגהת סמ"ק סימן ר"ה להדיא ע"ש א"כ הכא ליכא איסורא דדס אלא משום שמטונית דאיסורא וא"א לחלק בהכי וזה ברור: **כז)** אם אין בה ששים כו'. ואע"ג דלקמן סימן ק"ה סעיף ד' כתבו הטור והמחבר דאם נפל איסור על חתיכה שבקדירה שהוא חוץ לרוטב סגי בבטילה י"ל דשאני הכא דאגב דוחקא דסכינא מתפשט בכולו וכן משמע חילוק זה בית יוסף ובאיסור והיתר האדוך שם ע"ש עי"ל דסתם סכין הוא בלוע ג"כ משמנונית של חמאה וכהאי גוונא אי נמי מיירי שהנשר שמן ובדבר (שם) שמן כתבו הטור והמחבר שם סעיף ה' דאומר עד ששים וע"ש ואע"ג דלקמן ר"ס ל"ו אם חתך בסכין של איסור או של חלב נטון אינו אסור אלא כדי בטילה י"ל דהתם ליכא אלא משום חורפא דלבון ואע"ג דיש פוסקים והמחבר שם דחולקים דאפילו אין הסכין בן יומו משוי ליה נ"ט לשבח מ"מ לענין להתפשט בטולה בטול עדיף: **כח)** בנגד מקום הסכין. נמשך לסברא הראשונה שבסעיף ז' שהיא עיקר דאף על גב דתם מקלמו אם כולו מ"מ לא הולך בליעתו בכולו וכן משמע בהדיא בסמ"ק שם וכ"כ בית יוסף ותורת חטאת סוף כלל ס"א (דין יג) דלדבדן לא צריך לשער רק נגד הסכין שהכניס בשר ולפ"ז מ"ש בהג"ה נגד הסכין היינו מקום שנגע בשר אבל מהרש"ל כתב באיסור והיתר שלו (פי' סא אות ד) ובספרו פג"ה סימן מ"ב דמ"מ יש להחמיר לשער נגד כל הסכין משום דכשמותך בתחם בלא כוונה אינו יודע עד כמה חתך ואפילו אומר בדי לי עד כמה חתכתי מ"מ כל מילתא דלא רמיא עליה דאינים לאו אדעתיה ומ"מ אין צריך לשער נגד הקתא עכ"ל ודברי המחבר והרב עיקר מיהו ודאי דלא אמרו אלא כשידוע לו בבירור עד כמה חתך אבל מן התחם ודאי הדרך לחתוך בכל הסכין וצריך ששים כנגד כל הסכין חוץ מן הקתא:

ביאור הגר"א

[כא] **וכל שכן בקדירה כו'.** דהוי נ"ט בר נ"ט: [כב] **בשר רותח כו'.** דלא כרבינו ברוך שכתב דדי בקליפה ומביא ראיה מפרק קמא (ח' עמוד ב') דסכין של נכרים קולף לחד לישנא משום דבית השחיטה רותחת ודחה בסמ"ק דשם אינו רותח כי אם קליפה הסמוכה למקום החיתוך בית השחיטה:

חידושי רע"ק

לכאורה היה נראה דבדקדוק נקט כן ולא נקט וכשלם בחלב דאיירי בקדירה של חלב אבל אין חלב בקדירה אלא דבר אחר וזה הוא דאמרי ששים נגד הבשר נגד הבצלים עצמן מוחר לליכא משום דעשה חלב נכנס בבצלים ונאסרו הבצלים וגם יאסרו אחר כך התבשיל אם אין ששים נגד כל הבצלים דהעשה החלב שבתבשיל קודם שנכנס לבצלים הוא נ"ט בר נ"ט דהיתרא ואם ליכא ששים נגד הבשר הוא דאסור אף לשיטת המחבר (סימן ל"ה סעיף ג') הכא אסור דמבצלים לאיים לא מיקרי נ"ט בר נ"ט כיון דלא היה בלוע בכלי לא נקלף אבל בבשלם בחלב י"ל דבעינן ששים נגד כל הבצלים דחלב נכנס בתוכו ונעשה נבילה והדר יוצא ואוסר וכן הבצלים נשארו באיסורם ואף מדברי מהרי"ם לובלין לא משמע כן וכן מוכח בהגהת שלמן ערוך (סימן ל"ה סעיף ב') ודוק: ח) **כל החתיכה אסורה.** נראה"ל בתורת המים האדוך (דף קכ"ה ע"א) כתב וז"ל ומכל מקום סכין וכו' ואם אתך בו דבר אם אז נתן חריף כאתרוג איכא מ"ד דקליפה מהני ואיכא מ"ד דבטילה בעי וזהו סברת הראב"ד עכ"ל מבואר דסברא ליה להראב"ד דדוחקא ורותחא דין אחד עם דוחקא וחריף וצ"ע:

באר היטב

(יז) **שבלע.** כתב בתשובת מהר"ם מלובלין דאם יש ששים נגד הבשר הבלוע בבצל אז אף הבצל מותר אע"פ שלא נמחה ונתמעך וא"צ להפרישו אבל אם חתכו הבצל בסכין של איסור אפילו יש ששים צריך להפריש הבצלים מן התבשיל ע"י סינון דקי"ל אפשר לסוחטו אסור עכ"ל וע"ל סימן צ"ו: (יח) **הקדירה.** כתב הש"ך דהב"י כתב בס"ס ק"ג וז"ל ומיהו היכא שהיה בלוע מבשר בחלב שנתבשל בה נראה דלכ"ע כשהוחמו בה מים תוך מעת לעת חשוב כאילו חזר ונתבשל בה האיסור ומונין מעת לעת משעת חימום המים דהא בבשר בחלב כ"ע מודו שחתיכה נעשית נבילה עכ"ל ולא נהירא דהא טעמא דהפוסקים דאמרינן אצל בשר בחלב חתיכה נעשית נבילה הוא משום דכל חד באפי נפשיה שרי וכי איתנהו בהדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור משא"כ בשאר איסורים א"כ הכא שכבר נאסר הבלוע בקדרה לא שייך חתיכה נעשית נבילה ומ"מ לדידן דקי"ל בכל איסורים חתיכה נעשית נבילה אין נפקותא כאן בכל זה עכ"ל. (אבל קצת קשה לי למה צריך כאן ששים נגד החלב שבלעה הקדרה אם בשלו בה מים תוך מעת לעת ולא אמרינן דהוי נ"ט בר נ"ט מחלב לקדרה ומקדרה למים חמין שהוחמו בנתים וממים חמין לקדרה

(יא) ואחר כך בישלו בה בשר. פירוש אפילו תוך מעת לעת של בישול חלב והא דהוה זה כל שכן לפי שכאן אין בלוע מחלב עצמו ועשה החלב הבלוע כבר נקלט על ידי המים: (סעיף ז) **(יב)** כנגד מקום הסכין כו'. בעור כתב בשם רבינו פרץ (הגהת סמ"ק סי' רה אות יד) כדי כל הסכין והש"ע לא העתיקו לפי שרבינו פרץ אזיל לטעמיה דסברא ליה דיש סימן זה בטמאת חס מקלמו חס כולו ולא קיימא לן כן על כן אין צריך רק כנגד המקום שחתך אבל רש"ל פרק גיד הנשה סימן מ"ב כתב שצריך לשער נגד כל הסכין דהיינו הלהב חוץ לקתא דכל חותך בסכין אינו מדקדק כמה חתך בסכין ואף אם יאמר ברי לי שלא חתכתי רק במקום זה אינו נאמן דכל מלתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה ע"כ:

(יב) בקדרה חולבת אם ידוע כמה בשר בלוע בבצלים ובירקות אין צריך ששים אלא כנגד הבשר:

הגה דלא שייך לומר חתיכה נעשית נבילה הואיל ועדיין כולו חימר ולכן אין צריך לשער רק נגד מה (יז) שבלע. **כד)** [כא] וכל שכן בקדירה של חלב שבשלו בה מים תוך מעת לעת **(יא)** ואחר כך בשלו בה בשר לא אמרינן דצריך לשער נגד כל המים רק נגד החלב שבלעה (יח) הקדירה (משמעות הטור ומים יוסף):

ז כה) [כב] ' כו בשר רותח שחתכו (יט) בסכין חולבת כו) ח) כל החתיכה אסורה כז) כח אם אין בה ששים (יב) כח) כנגד יט מקום הסכין

כט) או אם אינו יודע כו'. בסימן י' סק"ו הוכחתי דדעת המחבר דאם שתה בסכין של גוי אין חילוק דאפילו יודע שאינו בן יומו צריך קליפה ל משום דסתם סכין שמנוניתו קרוש על פניו והכי מוכח מדברי המחבר לקמן ר"ס ל"ו לא דאפילו אינו בן יומו מסתמא שמנוניתו קרוש על פניו וכ"כ הרב בהג"ה בתורת מיים סימן תמ"ו (ס"ו) דסתם סכין אינו נקי וי"ל דס"ל דהשמנונית שעליו אינו מוסר יותר מכדי קליפה כיון שהוא דבר מועט כדאמרינן בריש פרק כילד צולין (פסחים עו.) דפריך למ"ד תתאה גבר סכו בשמן של תרומה אמאי קני ליה בקליפה לגמרי ליתסר ומשני שאני סיכה דמשהו בעלמא עבדי להו והלכך גבי שתיה דבעלו הכי חוס של שתיה אינו מוסר יותר מכדי קליפה כדאיתא בסימן י' אין מילוק אבל לאסור כולו ודאי דאם אינו בן יומו אין לאסרו משום השמנונית ומהאי טעמא אפילו אינו בן יומו מצרכי הטוב והמחבר קליפה וטעמא משום שמנונית וכמ"ש ב"י והרב לב ד') ואע"ג דלקמן כ"ס ל"ו גבי נגון משמע דאם אינו בן יומו ואינו מקונח מוסר כדי נטילה י"ל דסתם אגב חורפיה דנגון ודוחקא דסכינא משוי למה שבקליפת הסכין בן יומו (יג) ואע"ג דעומד השמש בשברא דלא אמרינן דחורפיה משוי ליה בן יומו ומקונח אינו מוסר כלל היינו דלא משוי לכל פליטת הסכין בן יומו אבל מה שבקליפת הסכין משוי ליה בן יומו ואי הוי מקונח לא הוי צריך אפילו [ז] אלא הדחה דמה שבקליפת הסכין דבר מועט הוא אבל השתא דאינו מקונח מצטרף מה שבקליפת הסכין ומה שעל פני הסכין ומוסר כדי נטילה אבל א"א לומר דאגב חורפיה דנגון מתפשט טפי ומוסר יותר מכדי קליפה עד כדי נטילה דהא אדרבה איפכא הוי דהיכא דתתן בסכין בן יומו בשר מוסר עד ששים לג ובנגון פגי בנטילה ש"מ דברותא מתפשט טפי וכמ"ש בס"ק שלפני זה (ס"ק כז) ודוחק לומר דמה שנפלט מתוך הסכין מתפשט יותר לבשר רותח מנגון ומה שעל פני הסכין מתפשט יותר לנגון דמ"ש אלא ודאי כדאמרן ודו"ק:

ל) וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון כו'. עד והסכין נעיצה. בש"ע נרשם כאן אחרון בכלי ראשון כו' ולא בדרכי משה ולא בתורת חטאת ואדרבה דעת האיסור והיתר האחרון בכל המקומות הרשב"א לכל לגי שנפל עליו איסור מועט שצריך ששים וגם קליפה וכן כתב להדיא במרדכי סוף פרק גיד הנשה (פי' מרפד) בהתיה לפסח שצריך קליפה אפילו מיותר משיים וכ"כ הר"ן בפרק כל הבשר (מא: ד"ה גרסינן) וכן פסק בש"ע סימן ק"ה סעיף ה' ולכוונה זו כתב הטור כאן בשם ה"ר פרץ דבעי קליפה דהיינו גם בריאת שיש ששים נגד מקום הסכין ולא חילקו לשני בטוח אלא ללמדינו דבאין ידוע שהוא בן יומו אזלינן להקל ואין צריך ששים נגד מקום הסכין אבל נגד השמנונית שבעין פשיטא שיש ששים ולא הוצרך להזכירו וסיים אבל קליפה בעי לתרוויהו והש"ע שהעתיק בסיפא אינו אומר אלא כדי קליפה גם כן נתכוון לזה: שוב ראיתי בתשר"י פרק גיד הנשה (סי' כד) בדין לגי שצריך נטילה יא) שכתב שם וכן הא דאמר בפרק קמא למ"ד בית השמיטה רותח הוא קולף שאני התם דהשמנונית שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן בפרק כילד צולין שאני סיכה דמשהו עבדי ליה כו' עכ"ל. התם ג"כ קאמר אחר שיש ששים רק שיש ששש מתמת מקום הנפילה וזה פגי בקליפה ולא צריך נטילת מקום כן נלע"ד פשוט דאם אין ששים נגד השמנונית שעל הסכין לאסור כולו והמקיל בזה אינו אלא מן המתמיהים: (יד) וכל זה בבשר רותח כו'. בתורת חטאת (כלל מא דין יג) כתב גם כן הכי ומתיהני שהרב רמ"א רגיל להביא האיסור והיתר האחרון בכל המקומות

(יג) אינו אוסר אלא כדי קליפה. כ"כ הטור בשם ה"ר פרץ (שם אות עו) וז"ל אבל קליפה בעי עו) לפי סידור לשון הטור בזה נראה שיש שם ט"ס וכן נ"ל. אם הוא בן יומו אם לאו דמסתמא אין בן יומו דסתם כלים אינן בני יומן מותר אבל קליפה בעי וכן הוא בהגהת סמ"ק וכתב שם הטעם משום שמנונית שעל הסכין שסתם סכין יש עליו שמנונית וקשה דמשמע לכאורה דבריאת שיש ששים נגד מקום הסכין לא צריך קליפה אם יש ששים ולמה צריך כאן קליפה אם יש ששים נגד אותו השמנונית שעל הסכין ואי אין ששים נגדו מה מהני קליפה דהא מוליך הטעם בכולו כמו בריאת ומו"ת וז"ל (ס"ת) כתב דמיירי באין בו ששים ואפילו הכי אינו אוסר רק כדי קליפה כיון דאיסור מועט הוא ומיימי דאיה מפרק כילד צולין (פסחים) (דף ע"ו) בסך אם הסתם בשמן של תרומה דבגי בקליפה דפריך שם כיון דתתאי גבר הא כולו אסור ומשני שאני סיכה דמשהו בעלמא היא ודבריו ממוהיס דכיון דהאיסור מתפשט בכולו דהא בכלי לאשון הוא ואי אין בו ששים ודאי לאו איסור משהו אלא גדול לפי ערך הבשר שנאסר ממנו שאין בו ששים גן ועוד יש לאייה ממ"ש בתורת הבית האחרון בית ד' סוף שער (רביעי) (רלאשון) (כא.) וז"ל והוי יודע דכל שיש לו פעפוע שנפל למקום ידוע מן החמיכה שאע"פ שיש ששים לבטל האיסור צריך ליטול את מקומו וכמ"ש בפרק כילד צולין (שם) נטף מרוטבו על המרס ומזר אליו יטול את מקומו עכ"ל וכתב שם הוא עצמו בתשמרת הבית דהא דאינו אוסר כולו משום דהנטיפה דבר מועט היא ואין בה כדי לאסור את הכל כו'. שמע מינה שאם אין בה ששים נגד הטיפה נאסר הכל אף על פי שהאיסור מועט אלא פשוט הוא דודאי יש ששים נגד האיסור ט) אז בתרומה אחד ומאה אלא דהחילוק הוא דבריאת דהוה האיסור משום פליטת הסכין הוצרך לומר דאוסר עד ששים אבל בסיפא שאין בן יומו מותר מצד הסכין אלא מצד שמנונית שעליו והוא דבר מועט יש ששים בשיעור קליפה נגדו על כן לא הוצרך להזכיר כאן ששים כיון דעל כל פנים בעי קליפה בכל גווה ואפילו בריאת יש ששים נגד כל הסכין יא) ואפילו הכי צריך קליפה (יד) בתקוס נפילת האיסור מועט בלי ששים האיסור על כל פנים יותר דבוק ונסרך מבשאר מקומות על כן צריך לקלוף המקום ההוא ומזה למד הרשב"א לכל לגי שנפל עליו איסור מועט שצריך ששים וגם קליפה וכן כתב להדיא במרדכי סוף פרק גיד הנשה (פי' מרפד) בהתיה לפסח שצריך קליפה אפילו מיותר משיים וכ"כ הר"ן בפרק כל הבשר (מא: ד"ה גרסינן) וכן פסק בש"ע סימן ק"ה סעיף ה' ולכוונה זו כתב הטור כאן בשם ה"ר פרץ דבעי קליפה דהיינו גם בריאת שיש ששים נגד מקום הסכין ולא חילקו לשני בטוח אלא ללמדינו דבאין ידוע שהוא בן יומו אזלינן להקל ואין צריך ששים נגד מקום הסכין אבל נגד השמנונית שבעין פשיטא שיש ששים ולא הוצרך להזכירו וסיים אבל קליפה בעי לתרוויהו והש"ע שהעתיק בסיפא אינו אומר אלא כדי קליפה גם כן נתכוון לזה: שוב ראיתי בתשר"י פרק גיד הנשה (פי' כד) בדין לגי שצריך נטילה יא) שכתב שם וכן הא דאמר בפרק קמא למ"ד בית השמיטה רותח הוא קולף שאני התם דהשמנונית שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן בפרק כילד צולין שאני סיכה דמשהו עבדי ליה כו' עכ"ל. התם ג"כ קאמר אחר שיש ששים רק שיש ששש מתמת מקום הנפילה זה פגי בקליפה ולא צריך נטילת מקום כן נלע"ד פשוט דאם אין ששים נגד השמנונית שעל הסכין לאסור כולו והמקיל בזה אינו אלא מן המתמיהים: (יד) וכל זה בבשר רותח כו'. בתורת חטאת (כלל מא דין יג) כתב גם כן הכי ומתיהני שהרב רמ"א רגיל להביא האיסור והיתר האחרון בכל המקומות

גקודות הכסף

ג) **תמה** על הב"ח והאריך בראיותיו וכל ראיותיו אינם כלום דהמעיין בב"ח יראה דלא כתב כן לדינא דאדרבה לקושטא דמילתא סברא ליה להב"ח דלעולם צריך ששים אלא שכתב כן ליישב דעת הטור לדעת ה"ר פרץ דמשמע לכאורה כן בדבריו וא"כ מה ראיה מייתי מהרשב"א ושאר פוסקים הלא הרא"ה בנדק הבית שם (ב"ד ס"א כא. ד"ה עוד כתב שם) מולק ומפרש הך דכילד צולין בדליכא ששים ובדאיכא ששים א"ל ז) וכדמפרש הב"ח לדעת הטור וא"כ היכי קרמי גברא אגברא הא כמה רבוותא מ"ל דבדאיכא ששים א"ל קליפה ובדאיתא במרדכי פרק גיד הנשה וכן משמע לכאורה מדברי הרא"ש פרק ג"ה שהביא הוא. ומ"מ לענין דינא דבריו אמת בדקיימא לן לקמן סימן ק"ה סעיף ה' וגם אני בש"ך ס"ק ס"ו כשכתבתי דהשמנונית שעליו אינו אוסר יותר מכדי קליפה כיון שהוא דבר מועט כו' נשמרתי מזה ולא כתבתי אפילו אין בו ששים וכוונתי מה כיון שהוא דבר מועט משמתא איכא ששים נגדו וגם לא הוצרכתי לפרש ח) דכיון דאפילו באינו בן יומו צריך קליפה כמ"ש ב"י ודו"ק:

ביאור הגר"א

[כג] **אם אינו יודע כו'.** כמ"ש בעבודה זרה ל"ח עמוד ב' ובתוספות שם ד"ה אי וכמ"ש לקמן סימן קכ"ב סעיף ד' ועיין תוספות פרק א' דחולין ח' עמוד ב' ד"ה השוחט צריך להעמיד כו' וכן כתב הרא"ש שם: [כד] **אלא כו'.** כמו שכתב הסמ"ק שם בשם רבינו ברוך דהתיא שוחט בסכין של נכרים אפילו באינו בן יומו וכמ"ש תוספות דסתם כליהם אינם בני יומן ואסור משום שמנונית הדבוק בסכין וכן כתב הרשב"א וכמו שכתב רש"י קי"ב עמוד א' ד"ה קישות לפירוש הראשון. ובזה אין צריך לתירוץ הסמ"ק הנ"ל דאפילו בכולו רותח אינו אוסר משום מעט שמנונית הנדבק בה אלא כדי קליפה וכמ"ש בפרק כיצד צולין (פסחים ע"ו עמוד א') שאני סיכה דמשהו כו' וו"ש כדי קליפה:

באר הגולה

[ז] (עיין בסימן ק"ה סעיף ב'):

דגול מרבבה

[ז] [תוספתא] אלא הדחה דמה שבקליפת הסכין דבר מועט. עיין מה שכתבתי [בדגול מרבבה תוספתא] סימן י' ס"ק י"ד וט"ע, ע"כ:

גליון מהרש"א

כט **אינו אוסר אלא כדי קליפה.** היינו גסה קצת שתוכל להנטל כולה כאחת וגרידה פחות מזה ונטילה הוי כעובי אצבע ועיין גליון סוף סימן צ"ב וסימן צ"ו סעיף א' ובט"ז שם ס"ק י"ד וש"ך סימן ס"ו ס"ק י"ג דקליפת ביצה לא גרע משיעור קליפה ובסימן ס"ח ס"ק כ"ו שנוצות העוף כמו קליפה:

ל **משום דסתם סכין שמנוניתו.** אבל סתם קדירה נקיה סימן צ"ה ס"ק א':

לא דאפילו אינו בן יומו מסתמא שמנוניתו. אם אינו ידוע שהוא מקונח:

לב **ואע"ג דלקמן ריש סימן צ"ו כו' אוסר כדי נטילה.** בט"ז שם תירוץ אחר:

לג **ובצנון פגי בנטילה ש"מ כו' מתפשט טפי.** ומכל מקום להפליט ממשו כח דבר חריף יותר מכח בישול דהא רגים שנתבשלו שרי בנ"ט בר נ"ט לדעה ראשונה סימן צ"ה ובחריף לכ"ע אסור סימן צ"ו וש"ך שם ס"ק כ':

אמרי בינה

יז) **ואף על גב דלקמן ריש סימן צ"ו גבי צנון כו' ואף על גב דעומד השתא בסברא כו'.** ר"ל דהא אין לומר דלכך אוסר המחבר לקמן ריש סימן צ"ו הצנון בנטילה משום דאגב חורפיה דצנון ודוחקא דסכינא משוי ליה בן יומו דהא להדיעה הראשונה שהביא המחבר לקמן ריש סימן צ"ו לא סבירא ליה דחורפיה דצנון משוי ליה בן יומו עד שאחר כך מביא המחבר שם דיש אומרים דחורפיה משוי ליה בן יומו אבל הדיעה הראשונה לא

קצו שפתי כהן יורה דעה סימן צד הלכות בשר בחלב טורי זהב

ז׳ דאפילו בכלי שני נדון ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו ולריך הגעלה הואיל והוא דבר גוש וכן דעת מהרש״ל באיסור והיתר שלו סימן נ״ח (אות ב) לד דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו שאינו צלול אין חילוק בין כלי שני (אבל) [אלא] כל זמן שהיד סולדת בו אסור ויתבאר זה בסימן ק״ה סק״ח בס״ד אלא הוא דעת הרב עצמו כדאיתא בתורת חטאת סוף כלל ס״א (דין יג): **לא) ואף הסכין צריך** הגעלה. הא דכתב כן אסכין בן יומו דלריך הגעלה ולא כ״כ נמי אחינו בן יומו דהא הוא בלוע מבשר ואלב דאסור להשתמש בו לא בשר ולא חלב כדלעיל סעיף ד׳ גבי כף היינו משום דבאינו בן יומו מותר להשתמש בו שאר דברים כגון דגים וירקות וכהאי גוונא כבסימן צ״ג בהג״ה משא״כ בבן יומו דנעשה הסכין נבלה הלכך צריך הגעלה: (כג) **שני.** כתב הש״ך דזהו דעת הר״ב עצמו אבל דעת האיסור והיתר הארוך ומהרש״ל דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו ואפילו בכלי שני נדון ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו וכן דעת מהרש״ל והגר״א דבר גוש ולריך הגעלה הואיל והוא דבר גוש והיתר מלו סימן נ״ח (אות ב) לד דבדבר גוש כגון בשר וכיולא בו שאינו צלול אין חילוק בין כלי שני (אבל) [אלא] כל זמן שהיד סולדת בו ואפילו בכלי שני אינו אלא דומה לכלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו ואם אין שאינו הבשר אסור אפילו בהגאה (טו) ובכלי שני אינה דופני הכלי שמצטנת אותו כל שעה ואע״ג דאין כאן גם דופני הכלי ראשון שמחזיק לו הממיות זמן ארוך מכל מקום מיבלע מיהא בלע כו׳ עכ״ל הרי לפנינו דגם אם מוגח הבשר הרותח על הטעל״ר מחמיר בו לאסור גם הבשר והיינו כל זמן שהוא רותח הרבה אחר שבא אין הכלי ראשון וכך הם דברי רש״ל פרק ג״ה סימן מ״ד וז״ל דלא שייך כלי שני אלא במיש ורוטב וכל דבר הבלול שמתערב מיד ונתקרר במהרה אבל לא בתחיבת בשר ולב וכל דבר שהוא גוש בכל זמן שהיד סולדת בו עומד בחמימותו ומפליט ומבליע שפיר ומשום הכי נראה דדוחק ואורו ג״כ אחר שנתערבו מקדירה לתוך קערה כל זמן שהיד סולדת בו הם ככלי ראשון מז) ונפקא מינה לענין בשר בחלב שאם הכף בן יומו מבשר והדוחק בלוע מחלב או מיפיה בעבור שבא בחלב ומוסיף בו דבר אחר אפילו בלא רוטב אבל אם אותו המבשיל נאסר בבר בבליעה לא נאסר הכף בלא רוטב מאחר שהמאכל אינו (אוסר) [אסור] מחמת עצמו (טו) וכל שכן אם המאכל הוא של חלב או של בשר שאין הכף נמי נעשה כמותו ולהיות בן יומו לאסור אח״כ קדירה אחרת דלא גרע מדבר שנאסר בבליעה שאין אוסר בלא רוטב כ״ש ככלי היאר עכ״ל ובדברי מעשה סימן ק״ה (אות ד) מביא דברי רש״ל אלו ומוסיף עליו וכתב שנראה לעיניה שרוטב רותחת מחזקת יותר מוס מן בשר ודבר עב ולי נראה שאין ראיה מזה דכאן גרע טפי שיש דוחקא דבכיבה ודמיא לגמון דריש סימן ל״ו דאסרינן ליה בע״ט. וכן נלע״ד להוכיח מלשון הי״ר פרק בעור בדין זה שכתב יש רוצים להתיר בשר רותח שנתבו בכסין תולבת על ידי קליפה כדאסרינן היאך אמלא בעולם לאסור כולו בטומן טעם אלא פשוט דבכלי שני מיירי ואפילו הכי מחמיר בו להלריך שפיש כיון שהיד סולדת בו ואם לאו כל כל התחיבה אסורה ומו״ח ז״ל כתב בסימן ק״ה (ס״ה) דבתחב בשר רותח בכסין תולבת בכלי שני והיד סולדת בו דהבשר אסור אפילו בלא אין הבשר בכסין ולהבליע בבשר. לו ולפי הארוה לע״ד יש להתחיר בתקוס שיש דוחקא דבכיבה אבל באין דוחקא דבכיבה אבל אם נפל לתנור פנאד״ש. פירוש קערה של בשר דהיינו שעושין בה מאכל של בשר הנקרא פנאד״ש:

ולאן לא הביא דבריו בע״ש בכלל ל״ו (דין ז) בזה לאיסור אם אתר בשר רותח שהיד סולדת בו שנתחב בכסין של חלב שהוא בן יומו מתשמיש רותח אבל דוחקא דבכיבה בלע בכולו ולריך שפיש נגד כל הלהב כו׳ ולא דמי לכלי שני דבדבר יבש ליכא דפנות המקרקות ומבטל מיהא כל זמן שהיד סולדת בו ואם אין שפיש הבשר אסור אפילו בהגאה (טו) ובכלי שני אינה דופני הכלי שמצטנת אותו כל שעה ואע״ג דאין כאן גם דופני הכלי ראשון שמחזיק לו הממיות זמן ארוך מכל מקום מיבלע מיהא בלע כו׳ עכ״ל הרי לפנינו דגם אם מוגח הבשר הרותח על הטעל״ר מחמיר בו לאסור גם הבשר והיינו כל זמן שהוא רותח הרבה אחר שבא אין הכלי ראשון וכך הם דברי רש״ל פרק ג״ה סימן מ״ד וז״ל דלא שייך כלי שני אלא במיש ורוטב וכל דבר הבלול שמתערב מיד ונתקרר במהרה אבל לא בתחיבת בשר ולב וכל דבר שהוא גוש בכל זמן שהיד סולדת בו אסור אפילו בהגאה אבל אם נפל לתנור פנאד״ש כבר בחלב וגם נאסר הכף ואוסר אח״כ קדירה אחרת אם אחבו לאוכו לה אי נמי אם הכף של איסור נאסר בבליעה אבל אם אותו המבשיל נאסר בבר בבליעה לא נאסר הכף בלא רוטב אבל אם אותו המבשיל נאסר בבר בבליעה לא נאסר הכף בלא רוטב מאחר שהמאכל אינו (אוסר) [אסור] מחמת עצמו (טו) וכל שכן אם המאכל הוא של חלב או של בשר שאין הכף נמי נעשה כמותו ולהיות בן יומו לאסור אח״כ קדירה אחרת דלא גרע מדבר שנאסר בבליעה שאין אוסר בלא רוטב כ״ש בכלי היאר עכ״ל ובדברי מעשה סימן ק״ה (אות ד) מביא דברי רש״ל אלו ומוסיף עליו וכתב שנראה לעיניה שרוטב רותחת מחזקת יותר מוס מן בשר ודבר עב ולי נראה שאין ראיה מזה דכאן גרע טפי שיש דוחקא דבכיבה ודמיא לגמון דריש סימן ל״ו דאסרינן ליה בע״ט. וכן נלע״ד להוכיח מלשון הי״ר פרק בעור בדין זה שכתב יש רוצים להתיר בשר רותח שנתבו בכסין תולבת על ידי קליפה כדאסרינן היאך אמלא בעולם לאסור כולו בטומן טעם אלא פשוט דבכלי שני מיירי ואפילו הכי מחמיר בו להלריך שפיש כיון שהיד סולדת בו ואם לאו כל כל התחיבה אסורה ומו״ח ז״ל כתב בסימן ק״ה (ס״ה) דבתחב בשר רותח בכסין תולבת בכלי שני והיד סולדת בו דהבשר אסור אפילו בלא אין הבשר בכסין ולהבליע בבשר. לו ולפי הארוה לע״ד יש להתחיר בתקוס שיש דוחקא דבכיבה אבל באין דוחקא דבכיבה יש להקל כדעת רמ״א והב״ח

ואם הכסין בן יומו ואין שפיש בבשר נגד הכסין הכל אסור **לא)** ואף [כה] הכסין צריך (כב) הגעלה אבל אם (ז) הוא כלי (כג) שני [כה] הבשר ט) צריך קליפה [כו] והכסין נעיצה בקרקע (ארוך כלל ל״ו) וכן עוהגין [כח] ואפילו אין הכסין בן יומו יש לקלוף הבשר מעט משום שמנונית הכסין (טור וב״י בשם ספר״ק) [ח] **לב)** [כט] יב **אם נפל** [ל] **(טו) לתנור פנאד״ש גבינה אפילו לחה**

(סעיף ח) **(טו) לתנור פנאד״ש.** פירוש קערה של בשר דהיינו שעושין בה מאכל של בשר הנקרא פנאד״ש:

ביאור הגר״א

[כה] **הכסין צריך הגעלה.** והוא הדין בכסין שאינו בן יומו אלא דאז מותר להשתמש שאר דברים כנ״ל: [כו] **הבשר צריך כו׳.** כמו סכין של נכרים דחום בית השחיטה אינו יותר מכלי שני אלא משום שמנונית וכמו שמבאר והולך: [כח] **והסכין נעיצה.** כמ״ש בסוף עבודה זרה בסכין של גוי להשתמש בו צונן אף על גב דצונן אינו בולע ובהדחה בעלמא סגי כמ״ש בפרק כל הבשר ק״ז עמוד ב׳ בסכין בעינן נעיצה הוא הדין בחתך בה צונן וכן לאיכא דאמרי בפרק א׳ (מ׳ עמוד ב׳) דבית השחיטה צונן מ״מ קולף משום דוחקא דסכינא אלא שכתב הרשב״א דמ״מ טעמא משום דבית השחיטה רותח קצת מצורף לטעמא דדוחקא דסכינא וז״ש כאן בכלי שני והחיא דסוף ע״ז להשתמש בקביעות בדבר שנשתמש בו רותח או לחתוך דבר חריף כמ״ש בסוף סימן קכ״א: [כח] **ואפילו כו׳.** כנ״ל ובית השחיטה צונן אלא שרותח קצת כנ״ל וכן אפילו ללישנא קמא כנ״ל: [כט] **אם נפל כו׳.** עיין ש״ך:

חידושי רע״ק

ט) **צריך קליפה.** משום הנעין שעל הסכין אבל בדוע שהסכין נקי אף בבן יומו אין צריך קליפה. מורת חטאת כלל ס״ל:

באר היטב

(כב) **הגעלה.** כתב הש״ך הא דכ״כ אסכין בן יומו דצריך הגעלה ולא כ״כ נמי אם אינו בן יומו דהא הוא בלוע מבשר בחלב דאסור להשתמש בו לא בשר ולא חלב היינו משום דאינו בן יומו מותר להשתמש בו שאר דברים כגון דגים וירקות וכהאי גוונא כבסימן צ״ג בהג״ה משא״כ בבן יומו דנעשה הסכין נבלה הלכך צריך הגעלה: (כג) **שני.** כתב הש״ך דזהו דעת הר״ב עצמו אבל דעת האיסור והיתר הארוך ומהרש״ל דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו שאינו צלול אין חילוק בין כלי ראשון לכלי שני אלא כל זמן שהיד סולדת בו אסור וכתב בט״ז שנ״ל להחמיר בדבר גוש אפילו בכ״ש במקום שיש עוד צד להחמיר כגון הכא שיש לומר אגב דוחקא דסכינא אבל באין דוחקא דסכינא יש להקל כדעת רמ״א והב״ח כתב בסימן ק״ה אם חתך בשר רותח בסכין חולבת בכ״ש והיד סולדת בו דנאסר הסכין משום דהבשר מפליט בו אבל אין הבשר נאסר שאין כח בחום דכ״ש להפליט הבלוע ולהבליע בבשר עכ״ל:

באר הגולה

יב רמינו ירותם בשם מעשה שהיה בפני ר״י:

[ח] פירוש קערה של בשר שעושין בה המאכל שקורין פנאד״ש כיון שאין שם דוחקא דבכיבה ולא רוטב אינו אוסר יותר מכלי קליפה:

דגול מרבבה

[ס] הגבינה עצמה צריך נטילה. ואם הפנאד״ש שמן נאסרה הגבינה כולה ולדידן בכל ענין נאסרה כולה:

גליון מהרש״א

לד דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא. ובט״ז כאן הכריע לאיסור רק היכא דיש ג״כ דוחקא דסכין ועיין ש״ע אורח חיים סימן תמ״ז ס״ג ויש מחמירין בכלי שני בפסח וטוב להחמיר אם היד סולדת בו ועיין במגן אברהם ס״ק ט׳ דהתרגולת בלא רוטב מונח בכלי שני והחטה בתוכה והרי הוי דבר גוש:

לה אי נמי אם הכף של איסור נאסר הדוחן מבליעת איסור שכלי. לקמן סימן ק״ה סעיף ז׳ בהג״ה:

לו ולפי הגראה לענ״ד יש. ועיין ט״ז סימן ק״ה ס״ק ד׳ וצ״ל דנפקא מינה דהכא גם בהפסד מרובה אסור אי נמי לענין דמבליע ומפליט כאחד וכ״ה לקמן במשבצות סימן ק״ה:

אמרי בינה

מז) ונפקא מינה לענין בשר בחלב שאם הכף בן יומו מבשר והדוחן בלוע מחלב כו׳. בפרי מגדים כתב דמה שכתב דהדוחן בלוע מחלב הוא לאו דוקא רק דמיירי שיש בה חלב ממש דהא הרש״ל כתב לקמן בסמוך דאין הכף נאסר ממאכל שבלוע בו איסור כשהוא בלא רוטב רק כשיש בו חלב ממש אז נאסר הכף אף בלא רוטב ומה שכתב דהדוחן בלוע מחלב הוא רק שגירת לשון משום שמיירי שם מבלוע ע״כ כתב גם בזה לשון בלוע:

(סעיף ט) **לח) אבל חלב מהותך כו'.** פירוש גר שקורין קרויז"ל שהוא דולק מחלב מהותך דהוי רותח מחמת האור אבל חלב מהותך רותח בקדירה שנרתח בקדירה אבל האש די בגרידה [יב] לגא חשיב עירוי כיון דפסק הקלות וכדלעיל סעיף ז' וסימן ס"ח סעיף י' בהג"ה והכי איתא בתרומת הדשן שם (מי' קטו) (כה):

עולה מד **ונבלע בקדירה ואוסרתה:**

הגה אם היה חלב במחבת וצעינן שאינו נבלע בקדירה כ) נגד החלב שבמחבת (ר"ע) וכל זה מיירי שהמחבת מגולה והזיעה עולה מן המאכל עצמו לקדירה שעליה (ארוך) וגם מיירי שהוא בקרוב כל כך כא) שהיד סולדת בזיעה כה) במקום שנוגע בקדירה [מ] אבל אם אין היד סולדת בזיעה הכל שרי ולכן מותר בשר לייבש על קדירות של חלב ולא חיישינן לזיעה שעולה (ספקי מהרא"י סימן ק"ג) וכן אם המחבת מכוסה הכל שרי **(כט) מידי דהוי** [מא] **אשתי קדירות** (ל) טוגעות זו בזו דאין אוסרין זו את זו בנגיעה כל שכן בזיעה (מרדכי פרק כ"ה) מיהו לכתחלה יש ליזהר בכל זה (הגהות ש"ד):

ט [מב] מה יין **נר** (ו) **של חלב עשוי כנר של שעוה שנטף ממנו טפה על כלי אין צריך** מו **כי אם גרידה (ל) לח)** [מג] (מ) **אבל חלב** (סעיף ח) **(כט)** מידי דהוה אשתי קדירות כו'. ו) מטעם זה נ"ל להתיר כאם אפו בתנור פלאדי"ן של חלב ואח"כ נאותו מקום רותח הוציאו אם קדירה ובתוכו בשר דכל שאין החלב בעין במקום ההוא בתנור הוי כקדירה של חלב ושתי קדירות לא אסרי להדדי: (סעיף ט) **(ל) אבל חלב מהותך שנפל ממנו.** פירוש מפיו במקום שהפתילה דולקת אותו לד חשוב ע"י האור עצמו כ"כ בהגהת שערי דורא (מי' נה אות ג ד"ה אין צריך) בשם מהרא"י ממילא אם נטף מלד אחר מן הכלי שהפתילה בתוכו לא מקרי רותח לאסור מה שנוטף עליו וגדולה מזו כתב שם בהג"ה בשם מהר"ם דאם נפל טפת חלב רותח על מכין או כלי אחר נוגע אין צריך רק גרידה במקום שנפלה הטיפה הוא"ל ופסקה הטיפה בשעת נפילה ולא נאה בקילוח ודוקא כשנופל על הקתא אבל נפל על הברזל עצמו פעמים בקרקע ודיו עכ"ל. והיינו שמחלק שם בין דין זה דמהר"ם דהוא אם מחמת רתיחת האור וכין דין החלב מהותך דנעיל שהוא מן האור עצמו כן הוא אלאור ענין זה: 7 כתוב במהרי"ל הלכות פסח (מנהגים הל' הגעלה נ:) וז"ל והמגעיל על ידי עירוי שאוסר הרותחין על הכלי להגעילו יזהר שיפסוק המים הרותחין דוקא מן הכלי שבשלו בו והוא הנקרא כלי ראשון ואל יעלוב מן הכלי שבו הרותחין בכלי אחר ולערות ממנו להגעיל משום דכלי שעולב עמו הוא כלי שני ומתבטל בו משום הרותחין טרם שמגעילין אבל אם שהה את הכלי שעולב עמו מוך הכלי שמבשלין בו הרותחין ונעוד הוא שם מעלין המים רתיחות שפיר מתקרי גם הוא כלי ראשון עכ"ל. מדברים אלו משמע שאם שולב כלי ראשון והוציא רותחים מקרי אח"כ כלי שני ויש בו דין כלי שני ומהתמי מאד על זה דהא בעודו בכלי ראשון הכלי הזה שולב בו גם הוא כלי ראשון דהא מגעילין בכלי ראשון כלים ומפליגו מהם הבלוע וכן קי"ל (סי' לד ס"ג) בשולב כף לאיסור לקדירה דאוסר אכף אפילו אם מוציאו אכף ממנו והיאך נאמר אין שבשמוציא הכלי שעולב מכלי ראשון נעשה כלי שני כיון שבא עליו שם כלי ראשון מי נותן לו אח"כ שם אחר והלא כלי ראשון שמו עליו אף אם נעקר מאם הוא הדין נמי זה שנעקר מהרותחין שתוך כלי ראשון. ואם דאם שהה שם קצת עולה מהרי"ל דנשאר עליו שם כלי ראשון ואם כן מאן מפיס כמה מהא השהייה וכמ"ש הטור אורח חיים סימן תנ"ב וז"ל כתב רי"ף (פסחים מ:) משהי למאני בגו יורה עד דפלטו וכתב אבי עזרי מי יודע לשער כו' הכי נמי נימא כך מי יודע לשער שיעור השהייה זה. כ) ועוד ראיה מפרק כירה (מ:) דאמר ר' (שמואל) [יצחק] בר אבדימי נכנסתי אחר רבי לאמרתן בשבת כו' ואמר לי טול בכלי שני כדי שיתמעטו המים. ואין לטעות ולומר דהכי קאמר שבכלי שני ישאוב מן האמבטי שהוא כלי ראשון ומצלת למד שבכלי שאובב הוא כלי שני זה אינו דאם כן היה לו לומר אתם טול בכלי ואין ומו דאי אפרש דמה שאמר בכלי שני קאי על טול דהיינו שבשעת נטילה יהיה כלי שני הא דאי אין שייך לומר כן דבשעת נטילה מן הרותחין הוי כלי ראשון שהרי בתוכה הוא וג"כ א"ל שיהיה כלי שני אחר שיצא מן המים דהא טול בכלי שני קאמר שמע מינה שבשעת נטילה אמר לו ולא על ההוצאה שאחריה ומו דבשהוציאה מי שם עליו שם כלי שני דאמטו כל כלי ראשון אחר שיתקרר יהיה עליו שם כלי שני. ומו דהתוספות בתנו החם (ד"ה ומשמע מינה) דעיקר המילוק שבין כלי ראשון לכלי שני הוא דכלי שני מתקרר ממחמת שאין דופנותיה ממין על כן הולך ומתקרר וזה ודאי דופנותיה רותחין שהרי הותחו ברותחין דכלי ראשון אלא דבר פשוט דהכי קאמר רבי טול מן המים נאיזה דבר ותנהו לכלי שני דהיינו שיערה אותו לכלי שני שבתלמוד ומדע דאם היה כאן רבותא בהאי כלי ראשון שנעשה אחר כך שני היה לו שם לומר חידוש זה במקום דילפינן מינה כלי שני אינו מבטל טפי היה לו לומר דאפילו כלי ראשון נעשה כלי שני ואינו מבטל [הגהות הש"ז] ועוד ראיה ברורה מן דברי החוס' שם בפרק כירה ברף מ"ב בד"ה שאני התם שפירשו הפשט כמו שזכרתי [עד כאן] גם הטור אורח חיים סימן שי"ח (פה.) כשהעתיק דין זה של טול בכלי שני כו' לא כתב אלא אם היה חמין בכלי שני יכול ליתן לתוכו כו' ולא כתב שיבאב מכלי ראשון ואפילו הכי יתן לתוכו אלא פשוט שזהו אינו ודאיה מפורשת עוד ממ"ש בתנאולה (חולין מי' עא) הכיאו באיסור והיתר הארוך כלל (מ') [כ"ז] (דין ג) וז"ל זבוב הנמצא בקערה מותר דהוי ספק ספיקא שמא בכלי שני נפלה ואח"ל בכלי ראשון שמא כשהוציאו הזבוב והיינו בכף היה שיש בכף עכ"ל וכן לענין הוצאת מילה

נקודות הכסף

ו) **מטעם זה נ"ל להתיר כו'.** כ"כ לקמן סימן ל"ז אות ג' בתעשה שבא לפניו ועמ"ש שם בזה:

ביאור הגר"א

[מ] **אבל אם אין כו'.** דאפילו בכלי ראשון ממש אינו מבשל ולא בולע אם אין היד סולדת כמ"ש בפרק ג' דשבת (מ' עמוד ב') ובירושלמי שם ופרק קמא דמעשרות הלכה ז' הכל מודים בכלי שני שהוא מותר מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני אמר רבי יוסי ברבי בון כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת אלא כו': [מא] **אשתי קדירות כו'.** עיין תוספות ק"ח עמוד א' ד"ה טיפת כו' ואין מפעפע מחתיכה כו' וכתב ספר החרומה וכל שכן בשתי קדירות שהן אצל האש ונוגעות זו בזו ועיין הגהות אשיר"י ומרדכי שם: [מב] **נר כו'.** ר"ל בחלב שאינו מהותך שאין הטפה נופלת על ידי האור עצמו אלא מרתיחה ותמימת האור ואין עירוי אוסר אלא בקילוח כמ"ש בסעיף שקדם: [מג] **אבל חלב כו'.** ר"ל כמו נרות שלנו והחלב נוטף ע"י האור עצמו בבהאי גוונא אף בהפסק קילוח אינה מתקררת כל כך ואוסרת כמו עירוי דכלי ראשון ונ"ל ראיה לדבריו ממה שפריך בפרק כיצד צולין (ע"ו א') תנן נטף מרוטב כו' וסלקא דעתך בחרס צוננת ואף על גב דפסק הקילוח כמ"ש בתוספות דובחים צ"ו עמוד א' בד"ה עירה כו' וכתב בתרומת הדשן דבהאי גוונא נקרא תשמישו על ידי האור כמ"ש תוספות בפרק א' דחולין ח' עמוד א' ובסוף עבודה זרה בשם ריב"ם עיין שם ושם:

באר הגולה

יז תרומת הדשן סימן קע"ו:

דגול מרבבה

מגרסם סימן תנ"ל ס"ק מ"ד ועיין לקמן סימן ק"ס סעיף ל' בהגהה שכתב אלא א"כ הוא המחבת מסגיסה וכו':

[יב] **דלא חשיב עירוי** וכו'. ועיין סימן ק"ה בש"ך ס"ק ה' ומסעיף ז' אינו רמיה דשמי שם שמחל על גבי הכירה וגם נפסק הקילוח ועיין לעיל ס"ק ל"ד:

גליון מהרש"א

מד **ונבלע בקדירה ואוסרתה.** עיין סימן ק"ח סעיף א' בהג"ה אם אפו תחת המחבת כו' דהוה ככיסוי כו':

מה **נר של חלב.** עובדא בתינוק שהחזיק סכין על אור הנר של חלב עד שהוחם הסכין ודנתי כיון דלא נגע בחלב אולי שלהבת אין בו ממש ועיין באר היטב מ"ש להדליק טיטון בנר של חלב ועיין ש"ך סימן ק"ה ס"ק י"א:

מו **כי אם גרידה.** עיין ש"ך סימן צ"ו אות כ"א שהוא פחות מקליפה קצת ועיין בשפתי ועיין בט"ז סימן צ"ו ס"ק י"ד וכלים השועים דאי אפשר לגורדם ונוטף עליהם טיפה נ"ל דיש לגבב התירים. א' מ"ש בפלתי דהחלב מחוך ישנו נותן טעם לפגם. ב' לדעת הש"ע סוף סימן צ"ט כיון דנגד הטיפה כל שמוש הוא בשפע ואם ישהה ג"כ אותו מעת לעת ויופגם הבלוע וכשורוחץ החלב ממנו ולא נודע מקום שהיה עליו הטיפה מתבטל אותו מקום בשאר חלקי הקערה וזה צ"ע בפ"ט משנה ה' דתרומות ואין כאן כי אם מה שמבטל לכתחלה איסור פגום ועיין גליון ריש סימן קכ"ב בשם פרי חדש סימן מ"א סס"ק י"א ועיין סימן ק"ז ס"ק ב' ועיין גליון סימן צ"ט סעיף ו' וסימן קי"ג סק"ג: